

EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĐI
EĞİTİMİ GELİŞTİRME BÜROSU

VII sınıflar için **Tarih**

Öğretim Programı (Müfredatı)

Üsküp, 2025 yılı

ÖĞRETİM PROGRAMI (MÜFREDAT) HAKKINDA TEMEL VERİLER

Ders	Tarih
Dersin türü/kategorisi	Zorunlu
Sınıf	VII (yedinci)
Öğretim programındaki (müfredattaki) konular/alanlar	• <i>Erken Orta Çağ'da Avrupa</i> • <i>Erken Orta Çağ'da Balkanlar ve Makedonya</i> • <i>Orta Çağ'ın Orta ve Son Dönemlerinde Avrupa</i> • <i>Orta Çağ'ın Orta ve Son Dönemlerinde Balkanlar ve Makedonya</i> • <i>Osmanlı Yönetimi Altındaki Balkanlar ve Makedonya</i>
Ders sayısı	Haftada 2 saat / Yılda 72 saat
Araç, Gereç ve Materyaller	• Dijital akıllı cihazlar. • Ders kitabı. • Ansiklopediler, sözlükler, tarih atlası. • Orta Çağ tarihi haritaları. • Hamer kağıdı, flipchart, keçeli kalemler, çizim kağıdı, boya kalemleri, makas, yapıştırıcı, bant, bilgisayar, LCD projektör. • Çalışma kağıtları (ders kitabına/kılavuza göre), sessiz kartlar. • Zamanı saymak için takvim ve tarihi takvimlerden çizimler. • Tarihi dönemlerin resimli gösterimleri. • Dünya ve ülkemizdeki Orta Çağ arkeolojik alanları ve kültürel ve tarihi anıtların gösterimleri. • Geçmişten olayların zaman çizelgesi. • Dergiler, gazeteler, internet portalları, sosyal ağlar. • Çağa uyarlanmış görsel-işitsel kayıtlı içerikler, uygulamalar. • Diğer öğrenme kaynakları: kültürel anıtlar, müzeler, kütüphaneler, ulusal kurumlar.

Öğretmen kadrosu için normatif	Yedinci sınıfta Tarih dersi öğretimini aşağıdaki niteliklere sahip kişiler gerçekleştirebilir: Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip Tarih öğretmeni diplomasına sahip olanlar; Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip Tarihçi diplomasına sahip olanlar; Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip, Pedagojik-psikolojik ve metodik eğitim almış Tarihçi-Arşivci diplomasına sahip olanlar; Makedonya Yeterlilikler Çerçevesi'ne göre VI A yeterlilik seviyesine ve en az 240 AKTS kredisine veya tamamlanmış VII/1 dereceye sahip, Arkeoloji öğretim alanında uzmanlaşmış Tarih öğretmeni diplomasına sahip olanlar.
---------------------------------------	---

ULUSAL STANDARTLARLA İLİŞKİSİ

Müfredatta yer alan öğrenme çıktıları, Ulusal Standartlar'ın **Toplum ve Demokratik Kültür** alanı kapsamında yer alan aşağıdaki yeterliliklerin kazanılmasını sağlar:

<i>Öğrenci şunları bilir:</i>	
VI-A.1	Sosyal faktörlerin bireyi ve çevreyi nasıl etkilediğini açıklamak ve fikir oluştururken ve karar alırken bunları dikkate almak;
VI-A.2	Topluluğa aktif katılım için gerçekçi ve ulaşılabilir hedefler belirleyerek kendi davranışlarını iyileştirmek için analiz etmek;
VI-A.3	kendi görüşlerini formüle etmek ve savunmak, başkalarının görüşlerini dinlemek ve analiz etmek ve aynı fikirde olmasa bile onlara saygıyla davranmak;
VI-A.4	Farklı bağlamlarda (özellikle etik açıdan hassas durumlarda) farklı kişisel ve toplumsal değer ve davranışlar üzerinde eleştirel bir şekilde düşünmek, toplumsal olarak kabul görmüş norm ve değerlere saygı göstermek, ancak gerekli gördüğünde bunlara meydan okumak;
VI-A.5	İnsanlar arasındaki farklılıkları her temelde (cinsiyet ve etnik köken, yaş, yetenekler, sosyal statü, vb.) anlamak;
VI-A.6	Kendimizde ve başkalarında kalıplaşmış düşüncelerin ve önyargıların varlığını kabul etmek ve ayrımcılığa karşı çıkmak;
VI-A.7	Kendi çevresinde sözel ve fiziksel şiddetin tezahürlerini fark etmek, şiddetin sonuçlarını algılayıp karşı koymak;
VI-A.8	Toplumda insanları birleştiren ve ayıran noktaları görmek, herkesin ihtiyaç ve çıkarlarını göz önünde bulundurarak toplumun ilerlemesine katkıda bulunmanın yollarını bulmak;
VI-A.9	Toplumdaki savunmasız grupları tanımak, insani ve gönüllü faaliyetlere katılmak ve onları desteklemek;
VI-A.12	Sivil toplumun değerlerini, vatandaşların farklı rollerini ve davranışlarını ve bu toplumdaki rollerini eleştirel bir şekilde analiz etmek ve tartışmak;
VI-A.13	İnsan hakları ve çocuk hakları kavramını incelemek, hak ihlallerini tespit etmek ve bunlara ayırım gözetmeksizin saygı gösterilmesi için faaliyetlerde bulunmak;
VI-A.14	Hukukun üstünlüğü ilkesine dayanan bir devlette yürütme, yasama ve yargı organlarının sorumluluklarını ve devletin insan haklarını korumadaki rolünü analiz etmek ve tartışmak;
VI-A.15	vatandaşların toplum hayatını etkileyebilecekleri ve durumu iyileştirmeye katkıda bulunabilecekleri durumları belirlemek;
VI-A.16	Güç kötüye kullanımı durumlarını tespit etmek, yolsuzluğun birey, grup ve toplum üzerindeki zararlı etkilerini açıklamak ve çevrede bu tür olgulara karşı çıkmak;
VI-A.19	Toplumda demokratik süreçlerin önemini açıklamak ve okul içinde demokratik katılım ilkelerini uygulamak;
VI-A.21	Ulus, halk, etnik topluluk, vatandaşlar ve bireyler terimlerinin; etnik ve ulusal aidiyet, vatanseverlik ve milliyetçilik, çoğunluk ve azınlık olgularının; ayrıca bölge, yöre, devlet, toplum, hükümet vb. kavramlarının anlamlarını ayırt etmek ve bunları atıfta bulundukları farklı bağlamlarda uygun şekilde kullanmak;
VI-A.22	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'nin tüm ulusal sembollerini belirlemek ve bunlara saygı göstermek ve ülkeye aidiyet duygusunu ortaya koymak;
VI-A.23	Dünya kıtalarının, bölgelerinin ve ülkelerinin coğrafi özelliklerini belirleyip bunları toplumsal gelişimleriyle ilişkilendirmek;
VI-A.24	Ülkemizin coğrafi özelliklerini tespit etmek ve bunları toplumsal kalkınma ile ilişkilendirmek;

VI-A.25	"Evet" doğal ve toplumsal çevrelerin özelliklerini ve bunların insanların yaşamlarının örgütlenmesiyle olan bağlantısını açıklar;
VI-A.27	Kendi halkının tarihini (toplumsal, kültürel ve siyasal) ve ülkemizde ve bölgemizde yaşayan diğer halkların tarihlerini, kendilerine özgü özellikleriyle ve ortak tarihsel geçmiş bağlamında anlatmak ve açıklamak;
VI-A.29	Dünyada en yaygın dinler ile ateizm/agnostisizm arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri, özellikle de temsil ettikleri etik normlar ve değerler üzerinde durarak belirlemek.
<i>Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:</i>	
VI-B.1	İnsanlar arasındaki farklılıklar (cinsiyet ve etnik köken, yaş, yetenekler, sosyal statü vb.) temelinde ayrımcılık yapılmamalıdır;
VI-B.2	Çocuklar da dahil olmak üzere tüm insanlar, kendi görüş ve düşüncelerini ifade etme ve ihtiyaç ve çıkarlarıyla ilgili kararlara katılma hakkına sahiptir;
VI-B.4	İnsan haklarına ve özgürlüklerine seçici olmayan saygı, bireylerin ve toplumun genel refahı için hayati önem taşımaktadır;
VI-B.5	Eşitlik, hakkaniyet ve sosyal uyum, toplumun başarılı bir şekilde işlemesi için olmazsa olmazdır;
VI-B.6	Ortak bir kamu yararı elde etmek için başkalarıyla kişisel etkileşim ve iş birliği şarttır;
VI-B.7	Her vatandaş, eylemlerinin başkaları ve çevre üzerindeki sonuçlarını sürekli olarak göz önünde bulundurarak, diğer vatandaşlara, topluma ve bir bütün olarak topluma karşı sorumlu davranmakla yükümlüdür;
VI-B.8	Her vatandaş, insanların davranışlarını ve kurumların işleyişini düzenleyen kanunlara, kurallara ve düzenlemelere uymakla yükümlüdür;
VI-B.9	Her vatandaş, insan faaliyetlerinin neden olduğu doğa değişikliklerinin sorumluluğunu üstlenmelidir;
VI-B.11	Herkes, hangi dine mensup olduğunu seçme veya herhangi bir dine/inanca mensup olmama hakkına sahiptir ve bu seçimin herhangi bir sonucu olmayacaktır;
VI-B.12	Ülkemiz, farklı kültür/etnik kökenlere sahip bireylerin yaşadığı çok kültürlü/çok etnikli bir toplumdur ve her vatandaşı, bütünleşik ve etnik açıdan uyumlu bir toplumda birlikte yaşamak adına kültürlerarası değişime ve insan haklarına saygıya katkıda bulunmaktan sorumludur.
VI-B.13	Kuzey Makedonya Cumhuriyeti devletine ait olmaktan doğan ulusal kimlik, devletin tüm vatandaşlarının kimliğinin önemli bir bileşenidir.

Müfredat ayrıca Ulusal Standartların aşağıdaki çapraz alanlarından ilgili yeterlilikleri de içerir: **Dil Okuryazarlığı, Matematik ve Doğa Bilimleri, Dijital Okuryazarlık, Kişisel ve Sosyal Gelişim, Teknoloji, Girişimcilik ve Sanatsal İfade ve Kültür.**

Öğrenci şunları bilir ve/veya yapabilir:	
I-A.2	Farklı yazılı anlatım biçimlerini bilmek ve kullanmak: edebi (şiir, kısa öykü, sunum/konuşma, edebi deneme, günlük, vb.) ve edebi olmayan (tematik deneme, rapor, istek, duyuru, reklam, vb.);
I-A.3	Eleştirel ve yapıcı bir diyalog yürütmek, görüşlerini iyi gerekçelendirilmiş bir biçimde ifade etmek;
I-A.5	Hedef kitleyi (yaş ve etnik/kültürel çeşitlilik) göz önünde bulundurarak farklı içerik ve amaçlara sahip bir konuşma hazırlamak ve sunmak;
I-A.8	Sesli mesajların içeriğini anlamak: Mesajlardan bilgi çıkarabilmek, analiz edebilmek, değerlendirebilmek/değerlendirebilmek ve özetleyebilmek ve bunları kendi sözcükleriyle (yazılı ve sözlü) ifade edebilmek;
I-A.9	Yazılı metnin içeriğini anlamak: Metinden bilgi çıkarabilmek, analiz edebilmek, değerlendirebilmek/değerlendirebilmek ve özetleyebilmek ve bunları kendi sözcükleriyle (yazılı ve sözlü) ifade edebilmek;
I-A.10	Görsel olarak gösterilen içeriği (diyagramlar, tablolar ve grafikler, çizimler, animasyonlar, vb.) anlayabilmek, görsel olarak gösterilen içeriği izole edebilmek, analiz edebilmek, değerlendirebilmek/değerlendirebilmek ve özetleyebilmek ve açıklayabilmek (yazılı ve sözlü olarak);
I-A.12	Farklı kaynaklardan ve medyadan gelen bilgileri kullanmak ve sunulan bilginin kaynağını, bağlamını, amacını ve güvenilirliğini dikkate alarak eleştirel bir yaklaşım sergilemek;
III-A.5	Günlük yaşamın farklı bağlamlarında bir ölçeği önermek/uygulamak
III-A.16	Ölçekli çizimler üretmek ve kullanmak ve haritaları yorumlamak,
III-A.25	Sonuçların nasıl kontrol edileceğine karar vermek ve cevabın sorun bağlamında makul olup olmadığını değerlendirmek
III-A.29	Fikirleri değerlendirmek ve seçmek, gözlemlemek, tahminde bulunmak ve varsayımlarda bulunmak (hipotezler), kanıt toplamak ve değerlendirmek, tahminleri kontrol etmek, araştırma planlamak, düzenlemek ve yürütmek, sonuçları kaydetmek, işlemek, analiz etmek ve sunmak, sonuçları değerlendirmek ve tartışmak
IV-A.9	Çok kültürlü dijital alanda başkalarıyla iletişim halinde olmak, farklı katılımcılara saygı göstermek ve dijital alanda davranışta yasal, kültürel ve etik normlara uymak;
IV-A.10	Dijital kimliğinize, güvenliğinize ve itibarınıza özen göstermek ve gizlilik politikalarına saygı göstermek;
IV-A.12	Statik ve dinamik gösterimleri, sesi, metni ve görüntüleri birleştirerek farklı modeller ve simülasyonlar kullanma olanaklarını araştırmak, belirli bir amaç ve belirli bir kitle için basit, yaratıcı multimedya ürünleri yaratmak veya değiştirmek;
IV-A.13	Dijital ürün ve çözümlerin kalitesine ilişkin kriterleri, yenilikçilik ve kullanışlılık da dahil olmak üzere tanımlamak;
V-A.3	Kişinin farklı toplumsal gruplara ait olması (örneğin: cinsiyet, etnik ve ulusal kimlik) ve hayatta üstlendiği farklı roller (örneğin: öğrenci, oğul/kız) temelinde inşa edilen kimliğinin farklı bileşenlerini tanımlamak;
V-A.5	Kendi ve başkalarındaki duyguları tanımak, farklı durumlarda kendi duygusal tepkilerinin sonuçlarını algılamak ve duygularla başa çıkmak için uygun stratejileri kullanmak;
V-A.6	Öğrenme ve kişisel gelişim için hedefler belirlemek ve bu hedeflere ulaşma yolunda karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek için çalışmak;
V-A.7	Kendi deneyimlerini öğrenmeyi kolaylaştırmak ve gelecekte davranışlarını ayarlamak için kullanmak;

V-A.8	Zamanını, belirlenen hedeflere verimli ve etkili bir şekilde ulaşmasını ve kendi ihtiyaçlarını karşılamasını sağlayacak şekilde düzenlemek;
V-A.9	Kişinin kendi eylemlerinin ve başkalarının eylemlerinin kendisi ve başkaları üzerindeki sonuçlarını öngörebilmesi;
V-A.10	Etik ilkeleri uygulamak, kendi ve başkalarının eylemlerinde doğru ve yanlış değerlendirmek ve erdemli karakter özellikleri (örneğin: dürüstlük, adalet, saygı, sabır, özen, nezaket, minnettarlık, kararlılık, cesaret ve öz disiplin) sergilemek;
V-A.11	Kimden, ne zaman ve nasıl yardım isteneceğinin tam bilincinde olarak bağımsız hareket etmek;
V-A.12	Sosyal baskılarla başarılı bir şekilde başa çıkmak;
V-A.13	Başkalarıyla iletişim kurmak ve kendini uygun bir şekilde sunmak;
V-A.14	Etkin bir şekilde dinlemek ve uygun şekilde yanıt vermek, başkalarına empati ve anlayış göstermek ve kendi endişelerini ve ihtiyaçlarını yapıcı bir şekilde ifade etmek;
V-A.15	Ortak hedeflere ulaşmak için başkalarıyla iş birliği yapmak, kendi görüş ve ihtiyaçlarını başkalarıyla paylaşmak ve başkalarının görüş ve ihtiyaçlarını dikkate almak;
V-A.16	Başkalarıyla ilişkilerdeki sorunları fark etmek ve çatışmalara yapıcı bir şekilde yaklaşmak, ilgili tüm tarafların haklarına, ihtiyaçlarına ve çıkarlarına saygı duymak;
V-A.17	Kendisi için geri bildirim ve destek aramak, aynı zamanda başkalarının yararına yapıcı geri bildirim ve destek sağlamak;
V-A.18	Sorunları ortaya çıkarmak, bilgi ve önerileri analiz edip değerlendirmek ve varsayımları test etmek için ilgili soruları sorarak araştırma yapmak;
V-A.19	önerilerde bulunmak, farklı olasılıkları göz önünde bulundurmak ve sonuçları öngörerek sonuç çıkarmak ve rasyonel kararlar almak;
V-A.21	Kendi öğrenimini analiz etmek, değerlendirmek ve geliştirmek;
VII-A.9	Daha önce kabul edilmiş kurallara göre ve tüm ekip üyelerinin rolüne ve katkısına sürekli saygı göstererek ekip çalışmasına aktif olarak katılmak;
VIII-A.3	Sanatsal veya diğer yaratıcı ifade biçimlerini (bireysel veya kolektif) kullanarak kendi fikirlerini, deneyimlerini ve duygularını ifade etmek;
VIII-A.5	Kendi kültürünü ve edebiyat, görsel sanatlar, müzik ve dans, binalar ve diğer kültürel ürünler aracılığıyla farklı ifade biçimlerini bilmek;
VIII-A.6	Kişinin kendi kültürü ile yakın ve geniş çevresindeki diğer kültürler arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri belirlemek ve bunlar arasındaki bağlantıları ve karşılıklı bağımlılıkları analiz etmek;
VIII-A.7	Kültürel özelliklerin zaman içinde ve farklı bağlamlarda nasıl değiştiğini fark etmek ve açıklamak;
VIII-A.10	Çevresinde kendini gösteren diğer kültürel grupların üyelerine yönelik kalıp yargıları ve önyargıları belirlemek ve sorgulamak;
VIII-A.12	Dünyayı yalnızca kendi kültürünün üyelerinin bakış açısından değil, aynı zamanda diğer kültürlerin bakış açısıyla da yorumlamak.
	<i>Öğrenci şunları anlar ve kabul eder:</i>
I-B.1	Anadilin öğrenilmesiyle kişi kendi dilsel ve kültürel kimliğini geliştirir ve dilsel iletişimle kültürel mirasını ve yaşam kültürünü aktarır;
I-B.3	Farklı içerik ve yapıya sahip metinler okunarak okuryazarlık geliştirilir, kendine ve dünyaya dair daha geniş bir bakış açısı oluşturulur ve zorunluluk ve zevkten dolayı yazma teşvik edilir;
I-B.4	Kişinin kendi fikrini ifade etme biçimi ve içeriği, iletişimin sürdürülmesine ve geliştirilmesine katkıda bulunabilir, ancak aynı zamanda yanlış anlamalara ve çatışmalara da yol açabilir;
III-B.5	Merak ve yenilikçilik, bilimsel araştırma düşüncesinin gelişiminde anahtar rol oynar;
III-B.9	Bilimsel teorilerin ve bunların uygulanmasının avantajlarını, sınırlamalarını ve risklerini anlamalı, doğru kararlar alma ve sorunları çözmede ahlaki boyut da dahil olmak üzere değerler oluşturma konusunda gelişmiş bir tutum sergilemelidir.
IV-B.3	Bilişim ve iletişim teknolojilerinin potansiyelinin artacağı, izlenmesi ve kullanılması gerektiği, ancak aynı zamanda dijital cihazlar aracılığıyla

	erişilebilen veri ve bilgilerin güvenilirliği, gizliliği ve etkisine karşı eleştirel bir tutum benimsenmesi gerektiği;
IV-B.4	Dijital alanda kimliğin, mahremiyetin ve duygusal güvenliğin korunmasını sağlamak, nefret söylemi ve siber şiddet kullanmamak ve dijital topluluklardaki iletişim kurallarına ve normlarına saygı göstermek önemlidir;
IV-B.5	Dijital alanda mevcut bilgiler etik bir şekilde, belirlenmiş kurallara uygun olarak ve insanların iyiliği için kullanılmalıdır;
V-B.2	Kişinin kendi kimliğini anlaması, öz güvenini ve kişisel gelişimini güçlendirmeye katkıda bulunur;
V-B.3	Kişinin kendi başarıları ve refahı büyük ölçüde gösterdiği çabaya ve elde ettiği sonuçlara bağlıdır;
V-B.4	Yaptığı her eylemin kendisi ve/veya çevresi için sonuçları vardır.
V-B.7	Görevleri yerine getirmek, hedeflere ulaşmak ve günlük durumlarda karşılaşılan zorlukların üstesinden gelmek için inisiyatif, azim, sebat ve sorumluluk önemlidir;
V-B.8	Başkalarıyla etkileşim iki yönlüdür; tıpkı kişinin kendi çıkar ve ihtiyaçlarının karşılanmasını başkalarından talep etme hakkı olduğu gibi, başkalarının kendi çıkar ve ihtiyaçlarını karşılamaları için onlara alan tanıma sorumluluğu da vardır;
V-B.9	Geri bildirim istemek ve yapıcı eleştirileri kabul etmek, bireysel ve toplumsal düzeyde kişisel ilerlemeye yol açar;
VII-B.4	Olumlu bir çalışma ortamı yaratmak ve sürdürmek için iş ahlakı, kültürel duyarlılık ve başkalarına karşı tutum önemlidir;
VII-B.5	Kaynaklar sınırsız değildir ve sorumlu bir şekilde kullanılmalıdır;
VIII-B.3	Kişinin kendi kültürüne saygı duyması ve onu desteklemesi, kültürel kimliğin ve onuru güçlendirmeye katkıda bulunur;
VIII-B.4	Kültürel çeşitlilik, farklı kültürlerle mensup bireylerin kimliklerinin gelişimini etkiler;
VIII-B.5	Kültürler arasındaki farklılıklar, öğrenme fırsatı ve karşılıklı anlayış ve ilerleme için bir meydan okuma olarak görülmelidir;
VIII-B.6	Başka kültürlerle saygı duymak ve onları desteklemek, başkalarının kendi kültürlerine saygı duymasını sağlamaya katkıda bulunur.

ÖĞRENME KAZANIMLARI

Konu: ORTA ÇAĞ'IN BAŞLARINDA AVRUPA

Toplam ders saati: 15

Öğrenme kazanımları:

Öğrenci şunları yapabilecektir

1. Orta Çağ'ın insanlık tarihindeki önemini kavrar;
2. Orta Çağ'ın başlarında en gelişmiş Avrupa devletlerini adlandırır ve bunları tarihsel bir harita ve zaman çizelgesinde konumlandırır;
3. Büyük Halk Göçü'nün nedenlerini ve sonuçlarını açıklar;
4. Orta Çağ'ın başlarında devlet ve devletlerin sosyal örgütlenme biçimlerini tanımlar ve aralarındaki farklılıkları açıklar;
5. Orta Çağ'ın başlarında Avrupalı yöneticilerin en önemli askeri seferlerini tanımlar ve bunların Avrupa'daki siyasi ve bölgesel değişimler üzerindeki sonuçlarını açıklar;
6. Orta Çağ'ın başlarında Avrupa devletlerinin kültürel, bilimsel ve teknolojik başarılarını tanımlar ve bunların modern toplumdaki etkilerini kavrar;
7. Hristiyanlık ve İslam arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri kavrar.

Öğrenci:

1. Orta Çağ'ın başlarında Avrupa ve Bizans'ın kültürel mirasına saygı duyacaktır.

İçerikler (ve terimler)	Değerlendirme standartları
• Orta Çağ kavramı ve anlamı (Orta Çağ, dönemselleştirme, erken Orta Çağ, geç Orta Çağ, geç Orta Çağ, kaynaklar, anlam)	• Orta Çağ'ın dönemselleştirilmesini açıklar. • Erken, orta ve geç Orta Çağ'ı bir zaman çizelgesinde belirler. • Orta Çağ tarihinin ana kaynaklarını listeler. • Orta Çağ'ın insanlık tarihindeki önemini fark eder.
• Büyük Göçler ve Erken Avrupa Krallıkları (İklim Değişikliği, Milletlerin Kapısı, Kabile İttifakı, Gotlar, Hunlar, Vandallar, Avar Kağanlığı, Slavlar, Attila, Milletler Savaşı)	• Tarihi bir haritada kabilelerin hareket yönlerini belirler. • Büyük Kavimler Göçü'nün nedenlerini ve sonuçlarını açıklar. • Erken Ortaçağ'daki önemli krallıkları listeler ve özelliklerini açıklar.

• Frank Devleti (Merovenjler, Karolenjler, Clovis, Kısa Pepinus, Şarlman, Aachen, Verdun, Papalık Devletleri, İmparatorluk)	• Frank devletinin kuruluş zamanını ve yerini tarihsel bir harita ve zaman çizelgesi üzerinde belirler. • Frank devletinin en önemli yöneticilerinin isimlerini verir ve başarılarını sıralar. • Papalık makamının Frank devletinin güçlenmesinden elde ettiği faydaları açıklar. • Verdun Antlaşması'nın, bazı modern Avrupa devletlerinin kuruluşunun temeli olarak önemini 10abul eder.
• Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) (Romalılar, I. Konstantinos, I. Justinianus, Herakleios, Makedonya Hanedanı, Konstantinopolis, basileus, dönüştürme, Justinianus'un kanunları)	• Justinianus I döneminde Bizans devletinin konumunu tarihsel bir harita ve zaman çizelgesi üzerinde gösterir. • Herakleios hanedanlığı döneminde Bizans devletindeki değişiklikleri anlatır. • Makedonya hanedanlığının en önemli temsilcilerini listeler ve devletin güçlenmesindeki önemlerini açıklar. • Bizans mevzuatının modern hukuk sistemleri için önemini anlar.
• Arap Halifeliği (Bedeviler, Arabistan, Muhammed, Mekke ve Medine, Hicret, Halifelik, Ömer)	• Arap Yarımadası'nın doğal koşullarını ve en eski sakinlerinin mesleklerini anlatır. • Mekke ve Medine'nin İslam'ın doğuşundaki önemini açıklar. • Hz. Muhammed'in hayatındaki en önemli olayları anlatır. • Tarihi bir haritada, Halifeliğin yayılma yönlerini gösterir. • İslam'ın Halifeliğin oluşumundaki önemini açıklar.
• Avrupa ve Bizans toplumu (V.-XI. yüzyıllar) (feodalizm, serfler, feodal beyler, vasallık, prekarya, dokunulmazlık, tematik sistem, strategos, stratiotes, parices, pronia)	• Ortaçağ sosyal sistemlerinin işleyişinde tarımın önemini kavrar. • Feodalizmin hiyerarşik yapısını açıklar. • Bizans'taki tematik sistemin işleyişini açıklar. • Batı Avrupa ve Bizans'taki sosyal sistemler arasındaki benzerlik ve farklılıklara örnekler verir.
• Erken Orta Çağ'daki bilimsel ve teknolojik gelişmeler (Magnaaurian Okulu, Photius, Michael Psele, Cordoba Üniversitesi, kütüphane, matematik, Arap rakamları, İbn-i Sina, tıp, hastaneler, astronomi, mimari yenilikler, kubbe, Yunan ateşi)	• Arapların matematik, tıp, mimarlık ve diğer bilimlerin gelişimindeki rolünü açıklar. • Konstantinopolis'teki Magnaurian Okulu'nun faaliyetlerini anlatır. • Orta Çağ'da bilimin insan yaşamı üzerindeki etkisini açıklar. • Bizans mimari yeniliklerini listeler ve açıklar. • Erken Orta Çağ'da Avrupa'daki en önemli bilimsel başarıların bazılarını adlandırır ve bunların modern zamanlardaki uygulamalarını açıklar.

• Avrupa ve Bizans kültürü ve kültürel mirası (V.-XI. yüzyıllar) (mozaikler, ikonalar, el yapımı olmayan ikonalar, kiliseler, Ayasofya, Aziz Vitalis Bazilikası, Sina Manastırı, hat sanatı, yazıhaneler, palimpsestler, Karolenj Rönesansı, saray akademisi)	• Ortaçağ'ın en önemli kültürel ve sanatsal başarılarını listeler. • Ortaçağ Avrupa kültürünün modern zamanlardaki korunmuş izlerini tanır. • Dinin kültür ve sanatın yaratımı üzerindeki etkisini açıklar. • Bizans, Batı Avrupa ve Arap kültürleri arasındaki kültürel başarıları karşılaştırır ve aralarındaki farklılıkları ve benzerlikleri açıklar.
• Erken Orta Çağ'da Hristiyanlık (Ekümenik Konseyler, Patrik, Kilise Babaları, Augustinus, John Chrysostom, Büyük Basileios, sapkın hareketler, Ariuşçuluk, İkonoklazm, Büyük Şizma)	• Erken dönem Hristiyan Kutsal Babalarının isimlerini verir. • Kilise hiyerarşisini açıklar. • Ekümenik Konseylerin Hristiyan inancının oluşumundaki önemini açıklar. • Büyük Bölünme'nin nedenlerini ve sonuçlarını açıklar. • Bazı sapkın hareketleri listeler ve Ortodoks Hristiyanlıkla aralarındaki farkları açıklar.
• İslam: temel inançlar ve dini uygulamalar (beş şart, Allah, cami, Kâbe, Kuran, Sünniler, Şiiler, Hadis, Şeriat)	• İslam'ın beş şartını sıralar. • Kâbe'nin Müslümanlar için önemini açıklar. • Sünniler ve Şiiler arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları fark eder. • Hadis ve Şeriat'ın İslam için önemini açıklar.

Etkinlik Örnekleri

- Öğretmen, Kavimler Göçü hakkında kısa bir açıklamayla derse başlar ve IV. ila VI. yüzyıllar arasındaki Avrupa tarihî haritasını kullanır. Ardından, gerekli materyalleri hazırlar: kesik çizgilerle gösterilen güzergâhları içeren haritalar, göç nedenlerinin yazılı olduğu kartlar ve işaretleyiciler. Öğrenciler dört gruba ayrılır (Vizigotlar, Ostrogotlar, Hunlar ve Vandallar veya diğer topluluklar) ve her grup bir lider seçer. Her grup bir göç nedeni içeren kart alır ve bu nedene göre harita üzerinde kendi güzergâhını planlar. Daha sonra, gruplar yolları üzerindeki çeşitli zorlukları çözer: nehirleri geçme, sarp arazileri aşma, toprak fethetme, diğer halklarla müzakere etme ve savaşlar gibi görevleri tamamlayarak, harita üzerinde belirlenmiş hedef noktaya ulaşmaya çalışırlar. Bu süreçte, yaşadıkları zorluklara göre kesik çizgileri işaretleyicilerle birleştirirler. Her grup, göç nedenlerini, güzergâh tercihlerini ve yol boyunca karşılaştıkları engelleri sunar. Öğretmenin rehberliğinde, öğrencilerin çizdiği güzergâhlar tarihsel doğruluk açısından değerlendirilir ve Kavimler Göçü sürecindeki göçlerin nedenleri, zorlukları ve sonuçları analiz edilir. Bu etkinlik; öğrencilerde mekân-zaman algısı, tarihî süreçlerde neden-sonuç ilişkisini kavrama, ekip çalışması, karar verme, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişmesini teşvik eder.
- Öğrenciler öncelikle Frankların tarihini araştırır. Derste öğretmen, öğrencileri üç gruba ayırır: krallar, büyük toprak sahipleri (danışmanlar) ve vak'anüvisler (kronikçiler). Bu rollerin görevlerini açıklar. Öğretmen, her kral (Klodvig, Karl Martel, Kısa Pepin ve Şarlman) için özel tarihî senaryolar oluşturur. Danışmanlar öneriler sunar, krallar karar verir, vak'anüvisler ise kararları ve sonuçları kaydeder. Senaryolar iç politika, dış ilişkiler veya kültürel değişimleri kapsayabilir. Her senaryonun sonunda, vak'anüvisler sonuçları sunar. Öğretmen daha sonra tarihî gerçekliği açıklar, öğrencilerin kararlarıyla karşılaştırır ve bu kararların muhtemel sonuçları üzerine tartışma başlatır. Bu etkinlik; eleştirel düşünmeyi, karar verme becerilerini ve tarihî süreçlerin sonuçlarını kavramayı geliştirir.
- Öğrenciler, Batı Avrupa ve Bizans'taki toplumsal yaşamla ilgili bir sunumu takip eder. Bu sunumda Batı Avrupa'daki feodal sistem ve Bizans'taki tema sistemi anlatılır. Öğretmen, öğrencileri altı gruba ayırır. İlk üç grup Batı Avrupa'ya aittir: hükümdar (kral veya imparator), senyör (vazal) ve serfler; diğer üç grup ise Bizans'a

aittir: Bizans imparatoru, bir temanın strategosu (askerî ve sivil vali) ve stratiot (çiftçi-asker). Her grup, kendi rolünün toplumdaki görevlerini, sorumluluklarını ve işlevini araştırıp açıklar. Etkinliğin sonunda, öğretmen tahtaya üç piramit şeklinde Venn diyagramı çizer. Gruplar bu diyagramlara, Batı ve Doğu toplumlarındaki hükümdarlar, senyörler ile strategoslar ve serfler ile stratiotlar arasındaki benzerlik ve farkları yazar. Bu etkinlik, karşılaştırmalı analiz, eleştirel düşünme ve Orta Çağ Avrupa'sı ile Bizans'ın toplumsal yapılarının anlaşılmasını teşvik eder.

- Öğrenciler, Bizans İmparatoru I. Justinianus ve Frank Kralı/İmparatoru Şarlman hakkında araştırma yapar. Araştırmalarında, bu iki hükümdarın iç ve dış politikaları, kültürel gelişmelere ve topluma etkileri ile çevre halklar ve Avrupa üzerindeki etkileri ele alınır. Öğretmen, iki grup öğrenci arasında bir münazara organize eder. Öğrencilerden biri, hangi hükümdarın Avrupa üzerinde daha büyük siyasal ve kültürel etkiye sahip olduğunu ve devletini daha başarılı yönettiğini savunur. Ayrıca, öğretmen bir değerlendirme grubu oluşturur; bu grup, münazarayı izleyerek hangi tarafın daha güçlü argümanlar sunduğuna karar verir. Her grup bir sözcü seçer ve tartışma sırasında grubuyla istişare edebilir. Münazara sonunda, değerlendirme grubu öğretmenin rehberliğinde, argümanların kalitesi, karşı argümanlara hızlı cevaplar ve ekip çalışmasına göre kazananı belirler. Bu etkinlik; araştırma, tartışma, savunma, ekip çalışması ve tarihî süreçlerin etkilerini derinlemesine kavrama becerilerini geliştirir.

- Öğrenciler Arap Halifeliği hakkında bir proje ve sunum hazırlar. Öğretmen, öğrencileri birkaç gruba ayırır. Her grup konuyla ilgili farklı bir yönü araştırır. Sonuçlar ortak bir karton afiş ya da multimedya sunum şeklinde sunulur:

Grup 1: Arap Yarımadası'nın doğal koşulları ve Bedevilerin uğraşları.

Grup 2: Mekke ve Medine'nin İslam için önemi.

Grup 3: Muhammed'in hayatı (örneğin Hicret gibi olaylar).

Grup 4: Halifeliğin yayılma yönleri (tarihî harita ile).

Grup 5: İslam'ın halifelik oluşumundaki rolü

- Öğretmen, Arap halklarının siyasi birliğe neden ve ne zaman ihtiyaç duyduğunu, halifeliğin neden yayılması gerektiğini özetleyecek sorular sorar. Bu etkinlik; araştırma, ekip çalışması, bilgi sentezi ve Arap Halifeliği'nin oluşumu ile yayılmasına dair karmaşık tarihî süreçlerin kavranmasını teşvik eder.

- Öğrenciler, dört gruba ayrılır: bilimsel/doğa bilimleri grubu (matematikçiler, gökbilimciler, kimyacılar/simyacılar), mimarlık grubu (mimarlar), tıp grubu (doktorlar), sanat grubu (sanatçılar ve yazarlar). Ayrıca öğretmen, kral, imparator veya halife rolünü ve soyluları canlandıracak ayrı bir "hükümdar grubu" oluşturur. Her alan grubu, erken Orta Çağ'da kendi alanındaki önemli bir gelişmeyi araştırır ve en önemli olduğunu düşündükleri bir gelişmeyi seçip maket ya da taslak hazırlar. Sunum sırasında bu buluşun toplumsal ilerlemeye nasıl katkı sağlayacağını hükümdar grubuna anlatmaya çalışırlar. Hükümdar grubu, sunumları dikkatle dinleyerek araştırma kalitesi, pratik uygulama ve toplumsal fayda açısından değerlendirir. Ardından önerileri tartışıp hangisinin en fazla desteklenmesi gerektiğine karar verir ve bir sıralama yapar. Bu etkinlik, öğrencilerde bilimsel, sanatsal ve teknolojik ilerlemelere dair farkındalığı artırır; araştırma, ikna edici sunum yapma, ekip çalışması ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirir.

- Öğretmen, öğrencileri dört gruba ayırır. Her gruba Bizans tarihine ilişkin bir konu verilir: I. Konstantin'in Konstantinopolis'i kurması, I. Justinianus'un yönetimi ve yasaları, Heraklius'un reformları veya Makedon Hanedanı'nın başarıları. Gruplar, verilen konuyla ilgili kısa bir hikâye oluşturur. Daha sonra her grup, dört bölüme ayrılmış büyük bir kâğıt alır ve hikâyelerindeki her sahneyi ayrı ayrı çizer. Çizimlerde renkli kalemler ve zaman çizelgeleri ya da haritalar kullanılabilir. Çizimler tamamlandıktan sonra, her grup hikâyesini sahne sahne açıklayarak sunar. Örneğin, Heraklius'u işleyen grup, Persler ve Avarlarla yapılan savaşları veya Konstantinopolis kuşatmasını çizebilir. Sunum sonrası diğer öğrenciler kısa sorular sorabilir. Tüm çizimler sınıf duvarına asılarak bir "Bizans Tarihi Galerisi" oluşturulur. Öğretmen, etkinliği kısa bir değerlendirme tartışmasıyla tamamlar. Bu etkinlik, yaratıcılığı, görsel tarih anlatımını, ekip çalışmasını ve sunum becerilerini geliştirir.

- Öğretmen, üzerine numaralandırılmış kareler, hareket piyonları ve Kavimler Göçü ile erken Avrupa krallıklarına dair sorular içeren kartlar hazırlanmış büyük bir oyun tahtası düzenler. Sorular; iklim değişiklikleri, kavim kapısı (Völkerwanderung), kabile birlikleri, Gotlar, Hunlar, Vandallar, Avar Kağanlığı, Slavlar, Attila, Ulusların

Savaşı ve erken ortaçağ krallıklarının özelliklerini kapsar. Öğrenciler 4-5 gruba ayrılır. Her grup sıra belirlemek için numaralı kâğıt çeker. Grup 1, soru kartı çeker; doğru cevaplarsa bir kare ilerler, yanlış cevaplarsa yerinde kalır. Ardından sırayla diğer gruplar oynar. Oyunun sonunda en önce bitiş noktasına ulaşan grup kazanır. Bu etkinlik, Kavimler Göçü konusunu eğlenceli ve rekabetçi bir ortamda pekiştirmeyi sağlar; iş birliği, bilgi uygulama ve aktif katılımı destekler.

- Öğretmen, I. Justinianus'un yasa külliyyatından alınmış basit ve ilgi çekici yasaları içeren kâğıtlar hazırlar. Öğrenciler birkaç kişilik küçük gruplara ayrılır. Her grup, kısa bir "hukuk vakası" (bir olay anlatısı) ve 3-4 ilgili yasa maddesi alır. Gruplar, yasaları inceleyerek vakayı analiz eder, tartışır ve 10-15 dakika içinde bir "hüküm" verir. Ardından, her grup kararını sınıfa sunar; hangi yasaları neden uyguladıklarını açıklar. Diğer öğrenciler sorular sorabilir veya alternatif çözümler önerebilir. Etkinlik sonunda öğretmen, Justinianus yasalarının günümüz hukukuyla benzerliklerini ve farklılıklarını değerlendirir; bu hukukun modern hukuk üzerindeki etkisini tartışır. Bu etkinlik, öğrencilerin hukuk uygulamasına dair düşünme becerilerini, savunma yapma ve tarihî bağlamda hukuk sistemini kavrama yetilerini geliştirir.
- Öğretmen tahtaya büyük bir T-tablosu çizer; sol tarafına "Hristiyanlık", sağ tarafına "İslam" başlıklarını yazar. Öğrenciler küçük gruplara ayrılır ve her grup kendi boş T-tablosunu oluşturur. Öğretmen sırayla dinî inançlar, ibadetler, kutsal kitaplar, dinî liderler ve tarihî olaylara dair ifadeler okur. Gruplar her ifadeyi tartışarak hangi sütuna ait olduğuna karar verir. Hem Hristiyanlık hem İslam için geçerliyse her iki sütuna da yazarlar. Sunum sonunda tüm gruplar cevaplarını paylaşır. Öğretmen, doğru cevapları sınıf tablosuna yazar ve benzerlik/farklılıkları açıklar. Etkinlik sonunda, öğrenciler öğrendiklerini ve kendilerini en çok şaşırtan ya da etkileyen yönleri tartışır. Bu etkinlik, karşılaştırmalı analiz, eleştirel düşünme ve dinler tarihi konusunda daha derin bir anlayışı destekler.
- Öğretmen, öğrenilen bilgileri pekiştirmek için bilgi yarışması düzenler. Öğrencileri eşit düzeyde üç takıma (A, B, C) ayırır ve kuralları açıklar: Her takım bir temsilci seçer; temsilci soruya cevap verirken, diğer takım üyeleri ona yardımcı olur. Öğretmen bir soru okur (sorular görsel destekli sunum olarak hazırlanır). İlk soru Takım A'ya yöneltilir; doğru cevaba 1 puan verilir. Eğer Takım A cevaplayamazsa ya da yanlış cevap verirse, soru sırayla Takım B ve ardından Takım C'ye yöneltilir. İkinci soruya Takım B, üçüncü soruya Takım C ilk yanıt hakkına sahip olur ve sıra bu şekilde devam eder. Öğretmen tahtaya puan çizelgesi çizer, doğru cevapları kontrol eder ve puanları kaydeder.

Konu: ORTA ÇAĞ'IN BAŞLARINDA BALKANLAR VE MAKEDONYA Toplam ders saati: 20	
Öğrenme kazanımları: <i>Öğrenci şunları yapabilecektir</i>	
1. Slavların Balkanlar'a göçünün nedenlerini ve sonuçlarını açıklar; 2. Erken Orta Çağ'daki Balkan devletlerinin adlarını verir ve bunları mekânsal ve zamansal olarak konumlandırır; 3. Makedonya Slavonyası'nı listeler ve örgütlenmelerini ve işleyişlerini açıklar; 4. Samuil devletinin kuruluşunu ve örgütlenmesini açıklar; 5. 11. yüzyılda Makedonya'daki ayaklanmaların nedenlerini ve sonuçlarını açıklar; 6. Balkanlar'daki erken orta çağ toplumlarını karşılaştırır ve benzerlik ve farklılıklarını açıklar; 7. Aziz Kiril ve Metodiy ile Aziz Clement ve Aziz Naum'un faaliyetlerini anlatır ve kültürel ve manevi miraslarını açıklar; 8. Ohri Başpiskoposluğu'nun faaliyetlerini ve önemini açıklar; 9. Makedonya'daki Slavların Hristiyanlaşma sürecini ve bunun insanların yaşamları üzerindeki etkisini açıklar; 10. Bogomil hareketinin karakterini tanımlar ve Avrupa'daki etkisini kabul eder.	
Öğrenci: 1. Erken Orta Çağ'da Balkanlar ve Makedonya'nın kültürüne ve kültürel mirasına saygı duyacaktır.	
İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
Slavların Balkanlar'a Yerleşimi (Halkların Göçü, Karpatlar, Pannonian Ovası, Güney Slavlar, Avarlar, Monoksiller, Toponimi)	- Slavların hareket yönlerini listeler ve göçlerinin temel nedenlerini açıklar. - Daha önemli Güney Slav kabilelerinin adlarını verir ve göçlerini tarihi bir haritada gösterir. - Slavların Balkanlar'daki Bizans savunmasını nasıl aştıklarını açıklar. - Slavların Balkanlar'daki göçünün sonuçlarını örneklerle açıklar.
Bulgar devletinin kuruluşu (Asparuh, Tuna, Pliska, Preslav, Boris, Simeon, krallık, vaftiz, altın çağ)	- Bulgar devletinin kuruluş yerini ve zamanını tarihsel bir harita ve zaman çizelgesi üzerinde belirler. - Erken Orta Çağ'da Bulgar devletinin en önemli yöneticilerinin isimlerini verir ve devletin güçlenmesindeki rollerini açıklar. - Bulgarların Hristiyanlaştırılma sürecinin nedenlerini ve sonuçlarını açıklar. - Simeon dönemindeki Bulgar devleti örneğinden yola çıkarak imparatorluk Orta

	Çağ devletlerinin işleyişini anlar.
• Duklya ve Raška (Ras, dağlık alanlar, Vlastimir, Chaslav, Dokleia, Zeta, John Vladimir, Michael, kraliyet tacı)	• Duklya ve Raška'nın olduğu coğrafi ve zamansal çerçeveleri listeler. • Raška'nın komşularıyla ilişkilerini anlatır. • Duklya'nın en etkili yöneticilerinin isimlerini verir ve devletin güçlenmesi ve genişlemesindeki rollerini açıklar. • Duklya ile Makedonya'daki olaylar arasındaki etki ve bağlantıları açıklar.
• Erken Orta Çağ'da Arnavutluk (Romalılaşmış nüfus, İliryalılar, Slavlar, Gotlar, Apollonia, Avlona, Dıraç, Nikopol, Bizans egemenliği))	• Büyük Halk Göçü'nün Arnavutluk topraklarını nasıl etkilediğini açıklar ve yeni gelen kabileler ile yerliler arasındaki ilişkiyi anlatır. • Erken Orta Çağ'da Balkan devletlerinin Arnavutluk'a yönelik ilgi ve tutumlarını anlatır. • Tihomir ayaklanmasının nedenlerini açıklar. • Arnavutluk'un, Roma ve Konstantinopolis gibi Hristiyan merkezleri arasında bir çıkar bölgesi olarak önemini kabul eder.
• Makedonya Slavonyası (Dragovites, Smolyans, Sagudat, Selanik, arkhonlar, Prebond, Hatzon, yarı devlet oluşumları, mucizeler, Selanikli Aziz Demetrius)	• Makedonya'ya yerleşen bazı Slav kabilelerinin isimlerini verir ve bunları tarihi bir haritada konumlandırır. • Slavların Selanik'e yönelik saldırılarını anlatır ve başarısızlıklarının nedenlerini açıklar. • Bir kabile ile bir sclaviniae arasındaki farkı anlar ve Makedon sclaviniae'nin siyasi özelliklerini açıklar. • Makedon Slavlarının yerli halka karşı tutumunu anlatır.
• Samoil Devleti (Nikolas, Comitopolis, Samuil, ayaklanma, tetraşi, Trayan Kapısı, Belasica, Prespa, Aziz Aşil, II. Basileios, kilise, taç, papa, Gabriel Radomir, John Vladislav)	• Tarihi bir haritada, Samuil devletinin yoğunlaştığı alanı tespit eder ve genişleme yönlerini gösterir. • Komitopules ayaklanmalarının önemini ve devletin kuruluşundaki rollerini açıklar. • Samuil'in imparator olarak taç giyme törenindeki koşulları ve papalık rolünü açıklar. • Bizans ile ilişkileri analiz eder ve en önemli çatışmaları anlatır. • Samuil devletinin çöküş nedenlerini belirtir. • Samuil devleti örneği üzerinden, Orta Çağ'da yeni devletlerin kuruluşunu gözlemler.
• XI. yüzyılda Makedonya'daki ayaklanmalar (Petar Delyan, Tihomir, Alusian, Üsküp, Dıraç, Ostrovo, George Vojteh, Üsküp soyluları, Konstantin Bodin, Kostur)	• XI. yüzyılda Makedonya'daki liderleri ve ayaklanmaları isimlendirir. • Ayaklanmaların nedenlerini açıklar. • Ayaklanmalardan etkilenen bölgeleri tarihi bir harita üzerinde konumlandırır.

	• İki ayaklanmayı analiz ederek karşılaştırır ve bastırılma nedenlerini açıklar. • XI. yüzyıldaki ayaklanmalar örneği aracılığıyla, Makedonya topraklarında sürekli direniş ve siyasi bağımsızlık eğilimlerini fark eder.
• Balkan Devletleri Topluluğu (V-XI yüzyıllar) (feodal monarşi, han, zupan, köşe, kral, prens, çar, başkent, imparatorluk makamı, boyarlar, soylular, özgür köylüler, zanaatkarlar)	• Balkan devletlerinin her birinin yönetim unvanlarını listeler. • "Feodal monarşi" terimini açıklar. • Balkan devletlerinden birini örnek alarak feodal hiyerarşiyi açıklar. • Balkan ülkelerinin toplumlarındaki farklılıkları ve benzerlikleri karşılaştırır ve açıklar.
• Slav okuryazarlığının ortaya çıkışı ve gelişimi (Aziz Kiril ve Metodius, Glagolitik yazı, Selanik lehçeleri, Eski Slav dili, eğitimciler, ayin kitapları, Moravya misyonu, Roma, Hadrian II, Rostislav, üç dilliler)	• Slav alfabesinin yaratıldığı koşulları açıklar. • Slav eğitimciler Kiril ve Metodiy'in yaşamlarını ve çalışmalarını anlatır. • Moravya Misyonu'nun Hristiyanlığın ve Slav okuryazarlığının yayılmasındaki önemini açıklar. • Aziz Kiril ve Metodiy'in Slav halklarının ve Avrupa medeniyetinin kültürel gelişimine katkısını kabul eder.
• Aziz Klement ve Aziz Naum'un faaliyetleri (öğrenciler, Kutmichevica, Ohri Edebiyat Okulu, üniversite, piskopos, Kiril ve Metodius geleneği, mucize işçisi, Ohri Gölü)	• Aziz Kiril ve Metodiy'in öğrencileri olarak Aziz Klemens ve Aziz Naum'un rolünü ve Slav kültürü ve okuryazarlığının gelişimine katkılarını açıklar. • Ohri Edebiyat Okulu'nun işlevini ve faaliyetlerini açıklar. • Aziz Klemens'in bir öğretmen ve piskopos olarak halkın yaşamları üzerindeki etkisini not eder ve açıklar. • Aziz Klemens ve Aziz Naum'u Makedonya manevi geleneğinde önemli azizler olarak kabul eder.
• Erken Orta Çağ'da Balkanlar'ın kültürü ve kültürel mirası (övgü mektupları, biyografiler, Pannonian efsaneleri, Cesur Crnorizec, Aseman İncili, Zograf İncili, Preslav Okulu, Kiril yazıtları, Samuil Kalesi, Ayasofya, Aziz Panteleimon, resim)	• Erken Orta Çağ'da Balkanlar ve Makedonya'daki en önemli yapılardan, edebi ve sanatsal eserlerden örnekler sunar. • Preslav Edebiyat Okulu'nun faaliyetlerini anlatır. • Balkanlar'da Glagolitik ve Kiril alfabelerinin kaynaklarını edebi eser ve yazıt örnekleriyle açıklar.
• Makedonya'da Slavların Hristiyanlaştırılması (çok tanrıcılık, Perun, Vesna, Lada, Veles, Selanik Metropolü, imparatorluk seferleri, Slav prensliği, Slav alfabesi, Aziz Clement ve Aziz Naum)	• Slavların Hristiyanlığı kabul etmeden önceki din ve inançlarını anlatır. • Aziz Kiril ve Metodiy ile müritlerinin Slavların Hristiyanlaşmasındaki rolünü anlatır. • Bizans ve Bulgaristan'ın Makedonya'daki Slavların Hristiyanlaşması üzerindeki etkisini açıklar. • Slav Hristiyanlaşma sürecinin uzun vadeli doğasını ele alır.

• Bogomilizm (sapkın hareket, Pavlikanlar, düalizm, Çar Petrus, rahip Bogomil, rahip Vasilij, Babuna, dedec, sıradan ve mükemmel, Megleno ve Dragovit komünü, Bogomillere Karşı Vaaz, Patarenler)	• Bogomil topluluklarının yapısını açıklar. • Temel Bogomil inanç ve geleneklerini sıralar. • Bogomilizmin Balkanlar'da yayılma nedenlerini açıklar. • Balkan devletlerinin Bogomil hareketine karşı tutumunu açıklar. • Bogomilizmin Avrupa'da benzer sapkın öğretilerin yayılmasındaki etkisini kabul eder.
• Ohri Başpiskoposluğu (Otosefal Ortodoks Kilisesi, kilise örgütü, Kutsal Sinod, başpiskoposluk, II. Vasilios)	• Ohri Başpiskoposluğu'nun özerk bir Ortodoks Kilisesi olarak kuruluşunu açıklar. • Kilisenin devlet ve günlük yaşamdaki rolünü anlar. • Ohri Başpiskoposluğu'nun Slav okuryazarlığını geliştirmedeki rolünü açıklar. • Bizans ile Ohri Başpiskoposluğu'nun bünyesinde yer aldığı diğer devletler arasındaki ilişkiyi açıklar.

Etkinlik Örnekleri

- Etkinlik, öğrencilerin Slav göçleri ve Balkanlara yerleşimi ile ilgili farklı yönleri araştırmak üzere dört gruba ayrılmasıyla başlar. Öğretmen, öğrencilerin kullanımına büyük boy bir tarihî Avrupa ve Balkan haritası, öğretmenin uygun gördüğü tarihî alıntılar, mümkünse internet erişimi, tarih kitapları ve afiş hazırlama materyalleri sunar. Her grup belirli bir araştırma görevi alır: Birinci grup Slavların anavatanını araştırır, ikinci grup Slav göçlerinin nedenlerine odaklanır, üçüncü grup Balkanlara yerleşen Slav boylarını inceler, dördüncü grup ise Slavların yerleşmesinden sonra Balkanlarda meydana gelen değişiklikleri araştırır. Öğrencilere araştırma için 15 dakika, ardından kısa sunumlar için 10 dakikalık hazırlık süresi verilir. Daha sonra her grup, elde ettikleri bilgileri 5 dakikalık sunumlarla aktarır ve mümkünse tarihî harita üzerinde sunumlarını destekler. Her sunumdan sonra diğer gruplar soru sorabilir veya ek bilgiler paylaşabilir. Aynı ders süresinde veya tekrar dersi sırasında öğretmen, öğrencilerin öğrendikleri hakkında bir tartışma başlatarak Slavların tarihi, göç süreci ve Balkanlardaki etkileri üzerine düşünmelerini sağlar. Özellikle "Slavlaştırma" kavramına dikkat çekilir. Afişlerin sağlanması durumunda öğrenciler evde kendi konularına dair bir afiş hazırlar. Bu etkinlik, öğrencilerde araştırma becerileri, ekip çalışması, eleştirel düşünme ve Slav göçleriyle ilgili tarihsel süreçlerin kavranmasını teşvik eder.
- Etkinlik, öğrencilerin erken Bulgar devleti ile Sırp Düklya ve Raška devletleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmasını ve anlamasını sağlamak amacıyla başlar. Öğrenciler altı gruba ayrılır, her biri önemli bir hükümdarı temsil eder: Bulgaristan'dan I. Boris ve I. Simeon; Raška'dan Vlastimir ve Çaslav, Düklya'dan Mihail ve Konstantin Bodin. Gruplar öğretmen tarafından sağlanan materyaller, ders kitabı veya öğretmen gözetiminde internet araştırması ile 15 dakika içinde kendi hükümdarları hakkında bilgi toplar: yönetim dönemi, başarılar, karşılaşılan zorluklar ve komşu devletlerle ilişkiler. Ardından "orta çağ konseyi" düzenlenir; her gruptan bir temsilci hükümdarı canlandırarak başarılarını sunar. Öğretmen, devlet inşası, Bizans ile ilişkiler, Hristiyanlığın etkisi ve kültürel gelişim üzerine sorular yönelterek tartışmayı derinleştirir. Diğer öğrenciler hükümdarlara ek sorular sorabilir. Etkinlik sonunda öğretmen, devletlerin ve liderlerin benzerlik ve farklılıklarını tartışır. Bu etkinlik, öğrencilerin aktif katılımını, araştırma ve sunum becerilerinin gelişimini ve Balkan'daki orta çağ devletleriyle ilgili karmaşık ilişkilerin kavranmasını destekler.
- Öğretmen, erken orta çağ dönemindeki Arnavutluk ile ilgili ifadelerden oluşan bir liste hazırlar. Öğrenciler 3-4 kişilik küçük gruplara ayrılır. Her grup "Doğru" ve "Yanlış" ifadelerinin bulunduğu iki kâğıt alır. Öğretmen, "Dıraç Bizans egemenliği altında önemli bir şehirdi", "Erken orta çağ Arnavutluğu sadece ilirlerle meskûndü", "Hristiyanlığın bu dönemde hiçbir etkisi olmamıştır" gibi ifadeleri okur. Gruplar kısa bir tartışmanın ardından karara varır ve öğretmenin işaretiyle doğru veya yanlış kâğıdını kaldırır. Doğru yanıtlayan gruplar, yanıtlarını açıklar. Hiçbir grup doğru cevap veremezse öğretmen açıklama yapar. Her açıklamadan sonra öğretmen konuyu

detaylandırır. En çok doğru yanıt veren grup, en ilginç buldukları bilgiyi paylaşır. Bu etkinlik, öğrencilerde tarihsel bilgileri hızlı ve eleştirel değerlendirme, ekip içinde karar verme becerilerini geliştirir.

- Etkinlik, her öğrencinin Çar Samuil'in kişisel tarihçisi ve refakatçisi rolünü üstleneceği açıklamasıyla başlar. Öğrenciler birer "günlük" kâğıdı alır. Öğretmen, Samuil'in yaşamına dair dört ana olayı aktarır: 969/976 Komitopol ayaklanması, Samuil'in çar ilan edilmesi, Trajan Kapısı'ndaki zafer ve Belasitsa'daki yenilgi. Her olay için öğrenciler, olayın bilgilerini, Samuil'in hayalî tepkisini ve kendi değerlendirmelerini içeren kısa bir not yazar. Yazımın ardından bazı öğrenciler günlüklerini sınıfta paylaşır. Öğretmen, farklı yorumlar üzerine tartışma başlatarak öğrencileri tarihsel figürler ve olaylara eleştirel bakış geliştirmeye teşvik eder. Etkinlik, tarihsel empati, yaratıcı yazma ve Samuil'in devleti ile Makedonya tarihindeki yerinin kavranmasını geliştirir.

- Etkinlik, öğrencilerin Makedon Slav toplulukları (sklavinyalar) üzerine özel araştırmalar yapacağı dört gruba ayrılmasıyla başlar. Birinci grup: Dragovitler, Berzitler, Smolyanlar ve Sagudatlar gibi Makedonya'ya yerleşen Slav kabilelerini inceler ve harita üzerinde konumlandırır. İkinci grup: Selanik'e yapılan Slav saldırıları ve başarısızlık nedenlerini araştırır. Üçüncü grup: Siyasi yapıları, sklavinya ve kabile farkını açıklar. Dördüncü grup: Makedon Slavlarının yerli halkla ilişkilerini inceler. Gruplar araştırma sonrası kısa sunumlar hazırlar. Öğretmen, sunumlardan sonra sınıf tartışması başlatarak bilgiler arasındaki bağları kurmalarını sağlar. Etkinlik, Makedon sklavinyaları ve erken orta çağ Makedonya tarihinin anlaşılmasına katkı sağlar.

- Öğretmen, Makedonya ve çevresine ait yer adlarının yazılı olmadığı iki kör harita hazırlar (kâğıtta ya da tahtada). Öğrenciler iki gruba ayrılır: biri Petar Deljan İsyanı, diğeri Gjorgji Voyteh İsyanı üzerine çalışır. Her grup, kendi isyanıyla ilgili önemli yerlerin listesini alır (örnek: Üsküp, Dıraç, Ostrovo, Kostur) ve bu yerleri kör harita üzerinde işaretleme görevi alır. İşaretleme sırasında öğrenciler şu soruları yanıtlar:

- Bu yerde ne olmuştur?
- Hangi kişiler bu olaylara dâhil olmuştur?
- Bu olay isyanın gidişatında neden önemlidir?

Çalışma sonrası gruplar kendi haritalarını sunar. Ardından öğretmen aşağıdaki başlıklarda yönlendirici bir tartışma yürütür:

- İsyanların çıkış nedenleri
- Ana aktörler ve rolleri
- İsyanların sonucu ve etkileri
- İki isyanın karşılaştırılması: nedenler, seyir ve sonuçlar açısından benzerlikler ve farklılıklar

Bu etkinlik, öğrencilerin iki isyanın temel yönlerini görselleştirerek analiz ve karşılaştırma becerilerini geliştirmesine katkı sağlar.

- Etkinlik, öğretmenin tahtaya büyük bir piramit çizmesiyle başlar; bu piramit birkaç seviyeye bölünmüştür. Öğretmen, birlikte Balkanlar'daki feodal toplumu "inşa edeceklerini" açıklar. Her öğrenci tahtaya gelip piramide bir öge ekler: en üste hükümdar (çar, kral, knez, jupan vs.), altına soylular, daha altlara köylüler ve zanaatkârlar çizilir. Her öğrenci çizimini açıklamakla yükümlüdür ve diğer öğrenciler öneri veya soru getirebilir. Öğretmen ayrıca şatolar, evler, aletler ve iktidar sembolleri gibi detayların da eklenmesini teşvik eder. Tüm öğrenciler katkı sağladıktan sonra öğretmen genel bir değerlendirme yapar ve feodal toplumun temel özelliklerini vurgular. Bu etkinlik, aktif katılımı, görsel temsil yoluyla öğrenmeyi ve iş birliğini destekler; öğrenciler için eğlenceli ve anlaşılır bir öğrenme ortamı sunar.

- Öğretmen, Kiril ve Metodiy'in Slav alfabesini yaratması ve Kiril ile Naum'un çalışmaları yoluyla bu yazının yayılması hakkında çoklu ortam sunumuyla etkinliği başlatır. Sunumun ardından tahtaya şu anahtar kelimeleri yazar: Kiril, Metodiy, glagolitsa, Kliment, Naum, Ohri, yazı. Öğrenciler küçük gruplara ayrılır. Sunuma ve hatırladıkları bilgilere dayanarak, her grup bu anahtar kelimeleri içeren kısa bir öykü oluşturur. Öykü, yazının nasıl yaratılıp yayıldığını kendi anlayışlarına göre anlatmalı, ancak ders kitabı veya başka kaynak kullanılmamalıdır. Tüm gruplar sırayla öykülerini sınıfa okur. Öğretmen her öyküdeki doğru bilgileri vurgular, varsa hataları düzeltir ve eksik kalan önemli bilgileri tamamlar. Bu etkinlik, öğrencilerin yaratıcı düşüncelerini, bilgileri sentezlemelerini ve Slav yazısının tarihini aktif katılımı ile öğrenmelerini sağlar.

- Etkinlik, öğretmenin tahtaya üç döneme ayrılmış büyük bir zaman çizelgesi çizmesiyle başlar: Slavların Hristiyanlık öncesi inançları, Makedonya'daki Hristiyanlaşma dönemi ve XI. yüzyıla kadar Ohrid Başpiskoposluğu. Öğretmen her dönemle ilgili kısa bilgiler verir; başlıca kavramlar, kişiler ve olaylar açıklanır. Ardından öğrenciler sırayla tahtaya gelir ve o döneme dair önemli bilgileri zaman çizelgesine ekler: örneğin pagan dönemdeki Slav tanrıları, misyonerlerin isimleri, kilise kurumlarıyla ilgili olaylar. Öğrenciler bilgi eklerken birbirlerine soru sorabilir, öğretmen de tartışmayı teşvik eder. Zaman çizelgesi tamamlandıktan sonra öğretmen, inanç sistemlerindeki değişimleri ve Makedonya'daki kilise yapılarının gelişimini tartışmaya açar. Son olarak öğrenciler, zaman çizelgesini referans alarak tüm dinî değişim sürecini özetleyen kısa bir metin yazar. Bu etkinlik, tüm sınıfı aktif sürece katar, dinî değişimi görselleştirme imkânı sağlar ve tarihsel süreçlerin sürekliliği üzerine düşünmeyi teşvik eder.
- Öğretmen, öğrencilere Bogomil inancının özünü ilgili kısa açıklayıcı materyaller dağıtır. Ardından öğrenciler küçük gruplara ayrılır. Her grup, Bogomil öğretilerine dair bir “mesaj” içeren bir kâğıt alır. Örnek mesajlar: “Maddî dünya şeytanîdir”, “Kilise ritüelleri reddedilmelidir”, “Tüm insanlar Tanrı önünde eşittir.” Görevleri, bu inancı neden benimsediklerini tartışmak, otoriteye karşı nasıl savunacaklarını açıklamak ve bu inancın günlük yaşamı nasıl etkileyebileceğini örneklemek. Gruplar görüşlerini tüm sınıfa sunar. Öğretmen, gruplar arasında soru-cevap ve tartışmayı yönlendirir; açıklamaları tarihsel bağlamla tamamlar. Etkinlik sonunda Bogomil inancının orta çağ toplumuna etkileri ve bugüne kalan mirası hakkında genel tartışma yapılır. Bu etkinlik, eleştirel düşünme, tarihî analiz ve dini fikirlerin toplum üzerindeki etkilerini kavrama becerilerini geliştirir.
- Öğretmen, erken orta çağda Balkan kültürel mirasına dair kısa bir sunumla etkinliği başlatır. Ardından tahtaya üç başlık yazar: “Edebiyat”, “Mimari”, “Sanat”. Öğrenciler sırayla tahtaya çıkarak ilgili sütuna bir örnek ekler ve açıklamasını yapar. Örneğin, “edebiyat” sütununa azizlerin hayat hikâyeleri (vita), “mimari”ye dönemin önemli kiliseleri, “sanat”a fresk ve ikonalar yazılabilir. Öğretmen, öğrencileri sunumda yer almayan örnekleri de hatırlamaya teşvik eder. Tüm sütunlar yeterince dolduktan sonra öğretmen, Balkan kültürünün gelişimi ve çeşitliliği üzerine kısa bir tartışma başlatır. Bu basit ama etkili etkinlik, öğrencilerin kültürel mirası görsel olarak kavramasını ve bilgileri sentezlemesini sağlar.
- Öğretmen, işlenen tüm konuların pekiştirilmesi ve sistematik tekrar amacıyla bilgi yarışması düzenler. Öğrenciler eşit dağılımla üç takıma ayrılır (A, B, C). Kurallar şöyle açıklanır: 1. Her takımdan bir öğrenci sırayla soruları yanıtlar, diğer takım üyeleri ona yardım eder. Öğretmen, A takımına ilk soruyu okur (sorular sunum şeklindedir, resim ya da çizimle desteklenmiştir). Doğru cevap 1 puandır. 2. A takımı cevap veremezse ya da yanlış cevap verirse sırayla B ve ardından C takımı cevap verir. 3. İkinci sorudan itibaren sıra değişerek devam eder: önce B, sonra C, sonra A... Öğretmen tahtada puan çizelgesi tutar, yanıtların doğruluğunu kontrol eder ve puanları kaydeder.

Konu: GELİMİŞ VE GECİKMİŞ ORTA ÇAĞ'DA AVRUPA Toplam saat: 15	
Öğrenme kazanımları: <i>Öğrenci şunları yapabilecektir:</i> 1. Haçlı Seferleri'ni açıklar ve önemini kavrar; 2. Bizans'ın zayıflama sürecini açıklar ve Konstantinopolis'in düşüşünün sonuçlarını anlar; 3. Avrupa monarşilerinin kuruluşunu açıklar ve aralarındaki karşılıklı ilişkileri ve Batı Avrupa'da iktidarın merkezileşme sürecini anlatır; 4. Keşifler Çağı'ndan keşif örnekleri verir ve insanlık tarihindeki önemini kavrar; 5. Orta Çağ şehirlerinin ortaya çıkış ve gelişim sürecini açıklar ve karakteristik Orta Çağ şehirlerine örnekler verir; 6. Orta Çağ'da Bizans'taki yaşam biçimini anlatır; 7. Yüksek ve Geç Orta Çağ'daki bilimsel ve teknolojik başarılarla örnekler verir ve bunların önemini kavrar; 8. Hümanizm ve Rönesans'ın ortaya çıkışını açıklar, temel özelliklerini ve temsilcilerini belirtir; 9. Orta Çağ'daki şövalye tarikatlarına örnekler verir ve bunların Batı Avrupa'daki Katolik Kilisesi ve devlet yetkilileriyle ilişkilerini açıklar; 10. Reformasyon sürecinin Hristiyanlıkta yol açtığı bölünmeleri ve Katolik Kilisesi'nin Reformasyon'a karşı tepkisini açıklar. Öğrenci: 1. Orta Çağ Avrupa'sının kültürüne ve kültürel mirasına saygı duyacaktır.	
İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
• Haçlı Seferleri (Haçlılar, Clermont, II. Urban, Kutsal Topraklar, Kutsal Kabir, Kudüs, I. Friedrich Barbarossa, Aslan Yürekli Richard, II. Philip Augustus, Selahaddin Eyyubi, Akka)	• Haçlı Seferleri'nin nedenlerini sıralar. • Batı Kilisesi'nin Haçlı Seferleri'ni düzenlemedeki rolünü açıklar. • En önemli seferleri belirler ve bunları tarihsel bir harita ve zaman çizelgesinde konumlandırır. • Haçlı Seferleri'nin Batı Avrupa ve Doğu Akdeniz ülkeleri üzerindeki sonuçlarını karşılaştırır.
• 12. yüzyıldan 15. yüzyıla kadar Bizans (Commenes, Palaeologus, Malazgirt, Epirus Devleti, İznik İmparatorluğu, Michael VIII Palaeologus, sivil savaş, paralı askerler, Konstantin XI Dragash)	• Dördüncü Haçlı Seferi'nin Bizans için sonuçlarını açıklar. • Dördüncü Haçlı Seferi'nden sonra Bizans topraklarında ortaya çıkan devletleri listeler ve bunları tarihi bir haritada konumlandırır. • Bizans'ın yeniden kurulduğu koşulları açıklar. • Bizans'ın zayıflamasının ve Osmanlı egemenliğine girmesinin nedenlerini sıralar. • Konstantinopolis'in Osmanlı egemenliğine girmesinin Avrupa tarihindeki önemini açıklar.

• Orta Çağ'ın Orta ve Geç Dönemlerinde Avrupa Monarşileri (Kutsal Roma İmparatorluğu, I. Otto, IV. Henry, Canossa, Normanlar, II. Henry Plantagenet, Topraksız John, Magna Carta, İngiltere, Fransa, Güzel IV. Philip, Yüz Yıl Savaşları)	• Papalık Devletleri ile Kutsal Roma İmparatorluğu arasındaki çatışmanın nedenlerini açıklar. • Normanların İngiltere'yi fethini ve sonuçlarını anlatır. • Batı Avrupa'da devlet gücünün merkezleşmesine örnekler verir. • Magna Carta'nın insanlık tarihindeki önemini anlar. • Yüz Yıl Savaşları'nın nedenlerini ve sonuçlarını sıralar.
• Keşifler Çağı (Hindistan'a deniz yolu, Kristof Kolomb, Amerika, Kolomb öncesi medeniyetler, Mayalar, İnkalar, Aztekler, Amerigo Vespucci, Ferdinand Magellan, pusula, karavel, barut, usturlap, coğrafi harita, Vasco da Gama, Ümit Burnu)	• Keşifler Çağı'ndaki en önemli keşifleri tarihi bir haritada listeler ve konumlandırır. • Amerika adının kökenini açıklar. • Coğrafi keşiflerin nedenlerini ve sonuçlarını ayırt eder. • Yeni toprakların daha kolay keşfedilmesine katkıda bulunan teknik başarılarla örnekler verir. • Ferdinand Magellan'ın yolculuğunun insanlık medeniyeti için önemini açıklar.
• Ortaçağ Şehri (İoncalar, Venedik, Cenova, Pisa, Marsilya, Dubrovnik, komün, surlar, hendekler, hareketli kapılar, salgın hastalıklar, veba)	• Ortaçağ şehirlerinin ortaya çıkış sürecini açıklar. • Zanaatkar ve tüccarların örgütlenme biçimlerini listeler. • Ortaçağ şehirlerinin ortaya çıkışını anlatır. • Batı Avrupa'daki Ortaçağ şehirlerine örnekler verir. • Salgın hastalıkların nedenlerini açıklar ve Ortaçağ'daki ünlü salgın hastalıklara örnekler verir.
• Bizans'ta Yaşam (zaman tutma, eğlence, oyunlar, hipodrom, hijyen ve bakım, gelenekler, okullar, kadınların rolü)	• Bizans'taki yaşam tarzını açıklar. • Bizans'taki en önemli gelenekleri listeler ve açıklar. • Bizans toplumunda kadınların rolünü açıklar. • Romalıların günlük alışkanlıklarına (hijyen, eğlence, etkileşim vb.) örnekler verir.
• 12. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar bilim ve felsefi düşünce (üniversiteler, Bologna, Paris, Oxford, Johann Gutenberg, Nicolaus Copernicus, Galileo Galilei, astronomi, fizik, teleskop, felsefe, Francis Bacon, Thomas Hobbes, John Locke)	• Üniversitelerin yeni eğitim anlayışının merkezleri olarak rolünü açıklar. • Orta Çağ'da üniversiteleri ve kilise okullarını birbirinden ayırır. • Yüksek ve Geç Orta Çağ'daki en önemli bilimsel ve teknolojik başarıları açıklar. • Geç Orta Çağ'da felsefi düşüncenin gelişiminin ana yönlerini sıralar. • Orta Çağ'dan günümüze ulaşan üniversitelere örnekler verir.
• 18. yüzyıla kadar Batı Avrupa kültür ve sanatının yükselişi (hümanizm, Rönesans, Floransa, hamiler, Roma, Francesco Petrarch, Giovanni Boccaccio, Dante Alighieri, Roma'daki Aziz Petrus Bazilikası, Leonardo da Vinci,	• Hümanizm ve Rönesans'ın Avrupa kültüründe yeni yönelimler olarak ortaya çıkış sürecini açıklar. • Hümanizm ve Rönesans'ın temel özelliklerini sıralar. • Hümanizm ve Rönesans'ın Orta Çağ toplumunda neden olduğu değişimleri açıklar. • Hümanizm ve Rönesans'ın edebiyat ve sanattaki en önemli temsilcilerini sıralar. • Avrupa'daki Gotik ve Romanesk mimari üsluplarının örneklerini tanır.

Michelangelo, Mona Lisa, Son Akşam Yemeği, Romanesk tarz, Gotik tarz, Notre Dame, William Shakespeare, Miguel de Cervantes, Niccolò Machiavelli, Wolfgang Amadeus Mozart)	
Ortaçağ insanının yaşamında kilise ve din (III. Innocentius, birlik, şövalye tarikatları, Tapınakçılar, Fransiskanlar, Dominikenler, Katharlar)	- Batı Avrupa toplumlarında kilise ve dinin etkisini açıklar. - Papa III. Innocentius'un kilise politikasını açıklar. - Orta Çağ'daki en etkili şövalye tarikatlarını listeler ve bunların Batı Avrupa'daki Katolik Kilisesi ve devlet yetkilileriyle ilişkilerini anlatır. - Katolik Kilisesi'nin sapkınlar uyguladığı zulme dair örnekler verir.
Reformasyon ve karşı-reformasyon (Reformasyon, Protestanlık, Martin Luther, Luthercilik, Kalvinizm, VIII. Henry, Anglikanizm, Cizvitler, Engizisyon)	- Reformasyona yol açan nedenleri sıralar. - Reformasyonun Hristiyanlıkta neden olduğu bölünmeleri açıklar. - Protestanlığın ana kollarını ve temsilcilerini sıralar. - Katolik Kilisesi'nin Reformasyona karşı tepkisini açıklar.
Etkinlik Örnekleri - Öğrenciler iki gruba ayrılır ve hayali bir durumu canlandırmaları istenir: A Grubu öğrencileri, Dördüncü Haçlı Seferi'ne katılan şövalyeler rolündedir. Seferin ardından "anı ve izlenimlerini" kaleme alırlar. Metinde, seferin amacı, yön değişikliği, sonuçları ve liderleri açıklanır. B Grubu öğrencileri, Kudüs'te yaşayan ve Birinci Haçlı Seferi sırasında kentin ele geçirilmesinin ardından evi ve ambarları yakılan tüccarlar rolündedir. "Yaşadıkları yıkımları" anlatan bir mektup yazarak komşu şehirdeki akrabalarına gönderirler. Görev tamamlandıktan sonra, öğretmenin rehberliğinde Haçlı Seferlerinin Batı Avrupa ve Doğu Akdeniz ülkeleri üzerindeki farklı etkileri tartışılır. Bu etkinlik; tarihî empati, eleştirel düşünme, yaratıcı yazma ve Haçlı Seferlerinin sonuçlarını derinlemesine anlama becerilerini geliştirmeyi amaçlar. - Öğretmen, öğrencileri en fazla 5 kişilik gruplara ayırır. Bir öğrenci Orta Çağ Avrupası'nda bir hükümdarı canlandırır; üç öğrenci onun danışmanıdır ve çözüm önerileri sunar; bir öğrenci ise "kronikçi" olarak hükümdarın kararlarını yazar. Her gruba, savaş, ekonomi ve toplum alanlarında farklı senaryolar ve sorular verilir. Öğrenciler bu durumlara göre kendi ülkeleri için kararlar alır. Öğretmen, öğrencileri aldıkları kararların tarihî sonuçları hakkında düşünmeye teşvik eder. Etkinlik sonunda her grubun "kronikçisi", hükümdarlarının kararlarını sunar ve öğretmen rehberliğinde bu kararların olumlu ve olumsuz sonuçları analiz edilir. Bu etkinlik, eleştirel düşünme, karar verme ve tarihî süreçleri ve sonuçlarını anlama becerilerini geliştirir. - Öğrenciler iki gruba ayrılır ve hayali bir durumu canlandırmaları istenir: A Grubu öğrencileri, Kristof Kolomb'un komutasındaki "Santa Maria" gemisindeki yolcuları canlandırır. Atlantik Okyanusu'nu geçip San Salvador'a ulaştıktan sonra eve dönerler ve "seyahat deneyimlerini" yazarlar. Metinde, kullandıkları karavella gemisini tanımlar, okyanusta nasıl yön bulduklarını ve keşfettikleri (ya da keşfettiklerini sandıkları) yerleri açıklarlar. B Grubu öğrencileri, Ferdinand Magellan'ın keşif seferinden başarıyla geri dönebilen tek gemi olan "Victoria" gemisinin yolcularını canlandırır. Eve döndüklerinde, "Magellan ile yolculuk deneyimlerini" kaleme alırlar. Metinde kaç gemiyle ve hangi yönde yola çıktıklarını, hangi güzergâhı izlediklerini, karşılaştıkları zorlukları, liderlerinin başına ne geldiğini ve keşfettikleri bitki türlerini açıklarlar. Öğretmen, etkinlik boyunca öğrencileri yönlendirerek ilgili bilgileri bulmalarına yardımcı olur. Bu etkinlik, eleştirel düşünme, yaratıcı yazma ve Keşifler Çağı'nın daha iyi anlaşılmasını teşvik eder.	

• Öğrenciler, öğretmenle birlikte Orta Çağ şehirlerinin gelişimiyle ilgili bir sergi hazırlar. Üç gruba ayrılan öğrenciler, günümüzde de varlığını sürdüren tanınmış Orta Çağ şehirlerinin fotoğraflarını ve bilgilerini toplar; Orta Çağ zanaatlarını, şehirlerdeki ticaretin nasıl yürütüldüğünü araştırır. Modern şehirlerle Orta Çağ şehirlerini karşılaştırırlar. Bu etkinlik, araştırma becerileri, eleştirel düşünme ve karşılaştırmalı analiz yetilerini geliştirir.

• Öğrenciler üç gruba ayrılır. Her grup, Bizans yaşamıyla ilgili farklı yönleri anlatan bir tarihî kaynak metni çeker: 1 Grup, Bizans geleneklerini tanıtan metni, 2 Grup, Romalıların günlük yaşam alışkanlıklarını (temizlik, eğlence, etkileşim vb.) anlatan metni, 3 Grup, Bizans toplumunda kadının rolünü açıklayan metni alır. Öğretmen, öğrencilerin kaynakları analiz etmelerine ve anlamalarına yardımcı olur. Ardından aşağıdaki sorular tartışılır: En bilinen Bizans gelenekleri nelerdir?

Kadının Bizans toplumundaki rolü nasıldır? Romalıların günlük yaşamı nasıldı? Bizans'taki yaşam, Batı Avrupa şehirlerinden nasıl farklıydı? Bu etkinlik, tarihî kaynakları eleştirel biçimde analiz etme, anlama ve yorumlama becerilerini geliştirir; öğrencilerin Bizans yaşamı hakkındaki bilgisini derinleştirir.

• Öğrenciler dört gruba ayrılır ve gelişmiş ve geç Orta Çağ'da bilim ve teknolojinin gelişimi üzerine internet ve tarihî kaynaklardan araştırma yaparlar:

1 Grup: Hayatı kolaylaştıran önemli buluşlar, 2 Grup: Astronomi ve fiziğin gelişimi, 3 Grup: Felsefi düşüncenin evrimi, 4 Grup: İlk üniversitelerin ortaya çıkışı konularını araştırır. Her grup verileri toplar, seçer ve posterler hazırlayıp sunar. Dersin sonunda öğretmenin yönelttiği sorularla genel bir tartışma yapılır. Öğrenciler ayrıca, sunumlarda edinilen bilgileri içeren bir tablo hazırlar. Bu etkinlik, araştırma becerileri, ekip çalışması, bilgi sentezi ve bilimsel-teknolojik gelişmelerin anlaşılmasını teşvik eder.

Konu: GELİŞMİŞ VE GEÇ ORTA ÇAĞLARDA BALKANLAR VE MAKEDONYA Toplam saat: 10	
Öğrenme kazanımları: <i>Öğrenci şunları yapabilecektir:</i> 1. Orta Çağ'da Bulgar ve Sırp devletlerinin kuruluşunu ve genişlemesini açıklar ve benzerliklerini ve farklılıklarını tanır; 2. Orta Çağ'da Arnavutluk'taki en önemli feodal devletleri ve aileleri listeler ve aralarındaki karşılıklı ilişkileri anlar; 3. Osmanlıların Balkanlar'daki en önemli askeri seferlerini ve toprak genişlemelerini anlatır ve Osmanlı Devleti ile çatışma karşısında Balkan devletlerinin zayıflamasının nedenlerini açıklar; 4. XIII. ve 14. yüzyıllarda Makedonya'daki bağımsız feodal hükümdarları ve devletleri adlandırır ve bunları mekânsal ve zamansal olarak konumlandırır; 5. Balkan ülkelerinin ekonomik yaşamını anlatır ve çeşitli ekonomik kolların insanların günlük yaşamı üzerindeki etkisini açıklar; 6. Balkan halklarının kültürel başarılarını anlatır ve modern toplumdaki miraslarını tanır. Öğrenci: 1. Orta Çağ ve Geç Orta Çağ'da Balkanlar ve Makedonya'nın kültürüne ve kültürel mirasına saygı duyacaktır.	
İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
• Bulgaristan ve Sırbistan'ın Yükselişi (İkinci Bulgar Krallığı, Petar, Assen, Trnovo, Kalojan, II. İvan Assen, Stefan Nemanja, Stefan Prvovenchani, Milutin, Stefan Dusan, Duşan Kanunları, krallık, Üsküp)	• Orta Çağ'da Bulgar ve Sırp devletlerinin kuruluş zamanını ve mekanını tarihsel bir harita ve zaman çizelgesi üzerinde belirler. • Bulgar ve Sırp devletlerinin yeniden kuruluş sürecini açıklar ve en önemli hükümdarlarını listeler. • Stefan Duşan ve II. İvan Asen'in fetihlerini tarihsel bir harita üzerinde belirler ve aralarındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyar.
• Gelişmiş Orta Çağ'da Arnavutluk (Arnavutlar, Arbanon, Progon, Kroja, Epirus Devleti, Arta, Michael Angel Komnen, Theodore Angel Komnen, Klokotnica, Anjou Kralı I. Charles, Arnavutluk Krallığı, Charles Topia, II. Balsha, Kastrioti, Dukagjini, Muzaki)	• Arbanon feodal devletinin kuruluşunu açıklar ve komşu devletlerle ilişkilerini anlar. • Epir Devleti tarihindeki en önemli olayları ve yöneticileri sıralar. • Anjou Kralı I. Charles döneminde Arnavut soylularının Sicilya Krallığı ile ilişkilerini açıklar. • Arnavutluk'taki feodal ailelere örnekler verir ve topraklarını tarihi bir haritada belirtir.
• XIII. yüzyılda Makedonya'da bağımsız feodal yöneticiler (Dobromir Hrza, Haçlı Seferleri, Ustrumca, Prosek, feodal devlet, Strez, taht mücadeleleri, Pelagonia Muharebesi,	• XIII. yüzyılda Makedonya'nın bağımsız hükümdarlarının isimlerini verir ve onları tarihi bir haritada konumlandırır. • Bağımsızlık nedenlerini açıklar ve devletlerinin karakterini betimler.

Alexius Slav, despot, Melnik, I. Henry)	• XIII. yüzyılda Makedonya'nın bağımsız hükümdarlarını karşılaştır ve benzerlik ve farklılıkları vurgular. • XIII. yüzyılda Balkan süreçlerindeki rollerini tanıtır.
• 14. yüzyılda Makedonya'daki bağımsız feodal hükümdarlar (Ser Devleti, Despot Jovan Ugleša, V. Uros, İmparatoriçe Elena, tüzükler, Pirlepe Krallığı, Volkashin, ortak yönetim, Kosova Muharebesi, Pirlepe, Maritsa Muharebesi, Kral Marko, Velbuzhd, Jovan ve Konstantin, Dejanovi, Rovine)	• 14. yüzyılda Makedonya'daki bağımsız feodal hükümdarları listeler ve onları zaman ve mekânda konumlandırır. • Volkaşin ve Ugleša'nın bağımsızlığının koşullarını ve nedenlerini açıklar. • Meriç Muharebesi'nin önemini ve Balkanlar ve Makedonya üzerindeki sonuçlarını açıklar. • Kral Marko ve Dejan kardeşler örneği aracılığıyla, Osmanlı devletine bağlılık kavramını anlar. • Kral Marko'nun Makedonya halk geleneği üzerindeki önemini ve etkisini kabul eder.
• Balkanlar ve Makedonya'nın Osmanlı hakimiyetine girmesi (Selçuklu Türkleri, firariler, emirler, Osman Gazi, I. Murat, Gelibolu, Edirne (Odrin), Meriç Muharebesi, Kosova Muharebesi, I. Bayezid, Tırnovo Krallığı, Vidin Krallığı, Sırp Despotluğu, Topya, Kastrioti)	• Osmanlı Devleti'nin kuruluş zamanını ve mekanını tarihsel bir harita ve zaman çizelgesi üzerinde belirler. • Osmanlılarla çatışma beklentisiyle Balkan devletlerinin zayıflamasının nedenlerini sıralar. • Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'daki en önemli askeri harekâtlarını ve toprak genişlemelerini tarihsel bir harita üzerinde açıklar ve gösterir. • Balkanlar ve Makedonya'nın Osmanlı egemenliğine girdiği dönemdeki daha önemli savaşlara ve hükümdarlara örnekler verir.
• Balkanlar'da ekonomik yaşam (Tripole sistemi, bağımlı köylüler, teknisyenler, Ulahlar, hayvancılık, tarım, değirmenler, madenler, Novo Brdo, Zletovo, Sasa, tuzlalar, sikke basımı, arıcılık, bağcılık)	• Orta Çağ'da Balkanlar'da insanların başlıca mesleklerini listeler. • "Ulah" teriminin belirsizliğini anlar ve açıklar. • Balkanlar'daki en önemli Orta Çağ ekonomik kollarını adlandırır ve bunların insanların yaşamları üzerindeki etkilerini açıklar.
• Balkanlar ve Makedonya Kültürü (Kronikler, Apokrifler, Boril Sinodu, bağış, Markov ve Varoş manastırları, resim, heykel, Markov kuleleri, "Aziz Andrew" Kilisesi, Hilandar, Zograf Manastırı, Decani Manastırı, Tsarevec, "Şin Gjon" Manastırı, ikon boyama merkezleri, sanatsal el sanatları)	• Balkanlar ve Makedonya'nın edebiyat, mimari ve resim alanındaki (XII-XV. yüzyıllar) özelliklerini ve başarılarını anlatır. • Orta Çağ himayesinin önemini anlar ve açıklar. • Sanatsal zanaat kavramını açıklar. • Balkanlar'ın kültürel yaratımı üzerinden Orta Çağ'da kültür ve din arasındaki ilişkiyi açıklar.
Etkinlik örnekleri • Öğretmen, Bulgar ve Sırp devletlerinin kuruluşu ve güçlenmesini anlatan görsel bir sunum yapar. Ardından öğretmen, tahtaya Venn diyagramı çizer; diyagramda bir daire Sırp hükümdar Stefan Dušan'ı, diğer daire ise Bulgar hükümdar İvan II Asen'i temsil eder. Öğrencilere, belirtilen hükümdarların kendine özgü ve ortak özelliklerini, fikirlerini veya başarılarını Venn diyagramına doldurma görevi verilir. Daha sonra öğrenciler öğretmenle birlikte cevapların doğruluğunu kontrol eder ve gelişmiş orta çağda Bulgar ve Sırp devletleri hakkında tartışır. Bu etkinlik, eleştirel düşünme, karşılaştırmalı analiz ve iki hükümdar ile dönemlerindeki devletlerin benzerlik ve farklılıklarının derinlemesine anlaşılmasını teşvik eder.	

- Öğretmen, gelişmiş orta çağda Arnavutluk'taki en önemli feodal devletler ve aileler hakkında görsel bir sunum yapar. Öğrenciler çiftler halinde, sessiz haritalar olarak Arnavut feodal ailelerin kontrol ettiği bölgeleri ve Arnavutluk'taki feodal devletlerin sınırlarını ve merkezlerini işaretler. Öğretmen kendi haritasını sunar ve öğrencilerle birlikte bilgilerin doğruluğu kontrol edilir. Bu etkinlik, öğrencilerin mekânsal yönelimlerini geliştirmeye ve Arnavut feodal ailelerin ve devletlerin faaliyet gösterdiği coğrafi koşulları derinlemesine anlamaya katkı sağlar.
- Öğretmen, her bir hükümdar (Dobromir Hrs, Strez ve Aleksiy Slav) için birer "gizli mesaj" hazırlar. Her mesaj, hükümdar hakkında temel bilgileri içerir ancak bazı kelimeler boş bırakılmıştır. Örnek: "Ben, ___, ___ şehrinde hüküm sürdüm. Bağımsızlığımı ___ nedeniyle kazandım. Devletim karakter olarak ___ idi. ___ ile çatışmalar yaşadım." Öğrenciler üç gruba ayrılır. Her grup bir "gizli mesaj" alır ve verilen ders kitabı veya materyallerden yararlanarak boşlukları doldurma görevi alır. Mesajları tamamladıktan sonra gruplar sırayla sınıf önünde okur. Diğer öğrenciler dikkatle dinleyerek hangi hükümdardan bahsedildiğini tahmin etmeye çalışır. Tüm mesajlar okunduktan sonra öğretmen, hükümdarların benzerlikleri ve farklılıkları, bağımsızlık nedenleri ve Balkan süreçlerindeki rolleri üzerine tartışma yürütür. Bu etkinlik, öğrencilerin aktif olarak araştırma yapmasını ve hükümdarlarla ilgili temel bilgileri yaratıcı bir şekilde sentezlemesini teşvik eder.
- Öğrenciler üç gruba ayrılır; her grup 14. yüzyılda Makedonya'daki bağımsız feodal devletlerden birinden sorumludur: Ugleša'nın Sırp devleti, Volkaşin ve Marko'nun Prilep Krallığı ile Yovan ve Konstantin Dejanov'un devleti. Her grup, 14. yüzyılı kapsayan bir zaman çizelgesi çizmek üzere büyük bir kağıt alır. Çizelgede, devletlerine ilişkin önemli olayları işaretlemeleri istenir; hükümdarlık yılları, önemli savaşlar, hükümdar değişiklikleri (varsa) ve önemli siyasi kararlar dahil. Olayların yanına kısa açıklamalar eklenir. Çizelgeler tamamlandıktan sonra gruplar sunum yapar. Öğretmen, bağımsızlık nedenleri, devletler arası ilişkiler, vasallık kavramı ve bunların 14. yüzyıl Makedonya tarihindeki önemi hakkında tartışma başlatır. Bu etkinlik, öğrencilerin aktif öğrenmesini ve tarihsel becerilerini geliştirmesini sağlar, önemli olayların yaratıcı görselleştirilmesi ve analizi yoluyla.
- Öğrenciler iki gruba ayrılır ve hayali bir durumu canlandırmaları istenir: 1. A grubu öğrencileri, Mariç Savaşı öncesinde Yovan Ugleša'nın pozisyonundadır. Devletleri Osmanlıların hemen yanında yer almakta ve uzun süredir Osmanlı süvarileri derinlemesine girerek yağma yapıp onları açık savaşıma zorlamaktadır. Bu durumda öğrenciler, Osmanlılara karşı savaşta diğer feodal beyleri yanlarına çekmek için bir mektup yazmakla görevlendirilir. Öğretmen, neden diğer feodal beylerin savaşa katılması gerektiğine dair argümanların formüle edilmesinde yardımcı olur. 2. B grubu öğrencileri, Yovan Ugleša'dan "ortak savaş" çağrısı içeren mektup alan feodal beylerdir. Görevleri, savaşa katılıp katılmayacaklarına dair bir yanıt yazmaktır; sorular şunlardır: Savaşa katılırlar mı ve neden? Tüm kaynak ve askerleri kullanacaklar mı? Yovan Ugleša'yı sınırlarını korumasında desteklerler mi yoksa Osmanlılarla kesin hesaplaşmak için onunla birlikte sefere çıkarlar mı? Öğretmen, o dönemde Balkan feodal beylerinin durumunu canlandırmaları ve mektuptaki argümanları formüle etmelerinde yardımcı olur. Görev tamamlandıktan sonra öğrenciler mektuplarını okur ve öğretmenle birlikte bu kararların feodal devletlerine olası etkilerini tartışır. Bu etkinlik, öğrencilerin tarihsel empati, eleştirel düşünme ve yaratıcı yazma becerilerini geliştirmesini sağlar.
- Etkinlik, öğrencilerin beş gruba ayrılmasıyla başlar; her grup orta çağ Balkanlarındaki farklı ekonomik alanlardan birine odaklanır: tarım, hayvancılık, zanaatkarlık, madencilik ve madeni para basımı ile özel faaliyetler (arıcılık, bağcılık). Her grup, ders kitapları ve ek materyallerle araştırma yaparak konuyla ilgili 200 kelimeyi aşmayan kısa bir metin hazırlar, 2-3 görsel bulur veya çizer ve 3-5 anahtar bilgi seçer. Öğretmen, her grup için basılı materyaller sağlar. Öğrenciler bulgularını büyük bir ortak kâğıtta birleştirir ve orta çağ Balkanlarındaki ekonomik yaşamın görsel bir özetini oluşturur. Alternatif olarak, okulun teknik olanakları varsa, gruplar konularıyla ilgili 2-3 slayt hazırlar ve bunlar ortak bir multimedya sunumunda birleştirilir. Sonunda gruplar bölümlerini sunar, öğretmen ise ekonomik dalların birbirleriyle ilişkisi ve bunların orta çağ Balkan toplumuna etkisi üzerine tartışma yürütür. Bu etkinlik, öğrencilerin araştırma yapmasını, takım çalışmasını ve bulgularını görsel ve bilgilendirici biçimde sunmasını teşvik eder.
- Öğrenciler iki gruba ayrılır ve Kral Marko'yla ilgili halk edebiyatını araştırma görevi verilir. İlk grup halk efsanelerini, ikinci grup ise Kral Marko'nun hayatını konu alan destanları inceler. Her grup sunumunu yaptıktan sonra öğretmen rehberliğinde öğrenciler şu soruları tartışır:
 - Kral Marko halk efsanelerinde kiminle savaşmıştır ve kimi korumuştur?
 - Kral Marko hangi karakter özelliklerine sahiptir?

- Fiziksel görünümü nasıldır?
- Silahı neydi ve atı nasıl görünüyordu?
- Kral Marko'nun halk anlatılarındaki tasviri, tarihî kaynaklardaki bilgilerden nasıl farklıdır?

Öğretmen tartışmaya katılır ve öğrencilere doğru yanıtlar için rehberlik eder. Bu etkinlik, araştırma, takım çalışması, eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesini ve halk edebiyatı ile tarihî kaynaklar arasındaki farkların derinlemesine anlaşılmasını destekler. Öğretmen, konu pekiştirmesi ve sistematizasyonu için bilgi yarışması düzenler. Öğrenciler A, B ve C takımlarına ayrılır; takımlar dengeli oluşturulur. Yarışma kuralları açıklanır: 1. Her takım soruları cevaplayacak bir öğrenci seçer, diğerleri yanıtların formüle edilmesine katılır. Öğretmen, A takımına bir soru okur (sorular sunum şeklinde, belirli bir resim veya çizimle desteklenir), A takımı cevap verir. Doğru yanıt 1 puan kazandırır. 2. A takımı bilemez veya yanlış yanıt verirse, sıra B takımına geçer. Doğru yanıt 1 puan, yanlış veya bilinmezse sıra C takımına geçer. 3. İkinci soruda önce B takımı, üçüncüde C takımı cevap verir, böyle devam eder. Öğretmen, tahtada puanların yazılacağı tablo çizer, yanıtların doğruluğunu kontrol eder ve takımların puanlarını yazar.

Konu: OSMANLI HÜKÜMDARLIĞINDA BALKANLAR VE MAKEDONYA Toplam saat: 12	
Öğrenme çıktıları: <i>Öğrenci şunları yapabilecektir:</i> 1. Osmanlı devlet yönetim sistemini açıklar; 2. Balkan halklarının Osmanlı yönetimine karşı direniş biçimlerini listeler ve ayırt eder; 3. Balkanlar ve Makedonya'da Osmanlı yönetimine karşı çıkan ayaklanma örneklerini listeler ve bunların önemini anlar; 4. Osmanlı yönetimi altındaki Balkanlar ve Makedonya'daki demografik, sosyal ve ekonomik değişimleri açıklar; 5. Osmanlı Devleti'nin topraklarının zirvesinde ve gerileme dönemindeki sosyal ilişkileri açıklar ve ayırt eder; 6. Osmanlı yönetimi altındaki Balkanlar ve Makedonya'daki ekonomik yaşamı tanımlar; 7. Osmanlı yönetimi altındaki Balkan halklarının en önemli kültürel başarılarını listeler ve bunların önemini anlar; 8. Osmanlı Devleti'nin farklı dönemlerde Ohri Başpiskoposluğu'na karşı tutumunu açıklar ve kaldırılmasının sonuçlarını anlar. <i>Öğrenci şunları yapacaktır:</i> 1. Balkan halklarının ortak kültürel mirası olarak Osmanlı döneminin kültürel mirasına saygı duyacaktır.	
İçerikler (ve kavramlar)	Değerlendirme standartları
• Osmanlı devleti (sultan, vezir, divan, eyalet, sipahi, yeniçeri, sancak, kadı, saray, şeriat hukuku, Fatih Sultan Mehmed, Kanuni Sultan Süleyman)	• Osmanlı Devleti'nin siyasi ve idari sistemini açıklar. • Yeniçerilerin Osmanlı Devleti tarihindeki rolünü anlar. • Osmanlı Devleti'nin en önemli hükümdarlarını sıralar ve devletin güçlenmesi ve genişlemesindeki rollerini açıklar.
• Balkanlar ve Makedonya'da Osmanlı yönetimine karşı direniş (aktif direniş, pasif direniş, ajdutstvo, yataks, arambasha, isyanlar)	• Balkan halklarının Osmanlı yönetimine karşı direnişinin nedenlerini sıralar. • Aktif ve pasif direniş arasındaki farkları tanıır. • Osmanlı yönetimine karşı aktif ve pasif direniş örnekleri verir. • Haydutluk en yaygın aktif direniş biçimi olarak tanımlar. • Osmanlı yönetimine karşı daha yüksek direniş biçimlerini (isyanlar ve ayaklanmalar) tanıır ve ayırt eder.

• İskender Bey'in Ayaklanması (Kastrioti, Gjergj Kastriot, Skanderbeg, Kroja, Leška Birliği, Torviol Alanı, Hristiyan İnancının Savunucusu, Marin Barleti)	• İskender Bey'in Osmanlı yönetim sisteminin bir parçası ve Osmanlı yönetimine karşı bir isyancı olarak yaşamını ve çalışmalarını anlatır ve ayırt eder. • İskender Bey'in Osmanlı yönetimine karşı ayaklanmasının nedenlerini sıralar. • Lezh Birliği'nin kuruluşunun önemini açıklar. • İskender Bey'in ayaklanmasından bu yana en önemli olayları ve savaşları tarihi bir haritada gösterir. • İskender Bey'in Arnavutlar ve Batı Avrupa ülkeleri için önemini açıklar. • İskender Bey'in ölümünden sonra Arnavutluk'taki durumu anlatır.
• Karpoş Ayaklanması (Avusturya-Türk Savaşı, Karpoş, Martolozbaşı, Picolomini, Üsküp, veba, Selim Giray, Leopold I, Taş Köprü)	• Karpoş Ayaklanması'nın gerçekleştiği koşulları açıklar. • Karpoş'un Ayaklanma öncesi yaşamını anlatır. • Karpoş Ayaklanması'nın kapsadığı toprakları tarihi bir haritada gösterir. • Karpoş Ayaklanması'nın sonuçlarını açıklar. • Karpoş Ayaklanması'nın Makedonya tarihindeki önemini anlar.
• Osmanlı'nın Balkanlar ve Makedonya'yı fethinden sonra demografik, sosyal ve ekonomik değişimler (sömürgeleştirme, Juruçlar, Yahudiler, Romanlar, İslamlaşma, Sokullu Mehmed Paşa, Timar-Spahi sistemi, Asker, Raya, Devşirme, Aşar)	• Balkanlar ve Makedonya'daki sömürgeleştirme ve İslamlaştırma süreçlerini açıklar ve ayırt eder. • Yahudilerin Osmanlı İmparatorluğu'na yerleşme nedenlerini açıklar. • Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Timar-Sfahi sistemini açıklar. • Osmanlı İmparatorluğu'ndaki nüfusun sosyal yapısını açıklar. • Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlar'daki insanların günlük yaşamı üzerindeki etkisine dair örnekler verir.
• Osmanlı yönetimi altındaki Balkanlar ve Makedonya'da ekonomi ve günlük yaşam (tarım, hayvancılık, madencilik, el sanatları, Doljana Panayırı)	• Osmanlı yönetimi altındaki Balkanlar ve Makedonya'daki ekonomik yaşamı anlatır. • Balkanlar ve Makedonya'daki en önemli madencilik merkezlerini listeler. • Osmanlı yönetimi altındaki Makedonya'daki en önemli el sanatları ve fuarlara örnekler verir. • Kırsal ve kentsel ekonomiler arasında ayırım yapar.
• XV. yüzyıldan XVIII. yüzyıla kadar Balkanlar ve Makedonya'nın kültürü ve kültürel mirası (manastırlar, edebiyat merkezleri, Hristoforo Zefaroviç, Stematografi, mağara kiliseleri, kopan sanatı, cami, türbe, hamam, an, bezisten, saat kulesi, vakıf, oryantal mimari, medreseler, oji, Şam mimarisi)	• Osmanlı yönetimi altındaki Balkan halklarının en önemli kültürel başarılarını açıklar. • Balkanlar ve Makedonya topraklarındaki Osmanlı mimarisinin örneklerini verir. • Osmanlı mirasının günümüz Balkan halklarının kültür ve sanatı (müzik, mutfak vb.) üzerindeki etkisini örneklerle açıklar. • Osmanlı döneminden kalma tarihi eserlerin Balkan halklarının ortak kültürel mirası olarak önemini kabul eder.

• Ohri Başpiskoposluğunun Osmanlı Devleti'ndeki Konumu (Ayasofya, Meryem Ana Perivlepta, Athanasius I, Arsenius, Mustafa III, Konstantinopolis Patrikliği)	• Osmanlı Devleti'nin Ohri Başpiskoposluğu'na karşı tarihin farklı dönemlerindeki farklı tutumunun nedenlerini açıklar. • Ohri Başpiskoposluğu'nun Avrupalı yöneticiler ve Katolik Kilisesi ile olan bağlantılarına örnekler verir. • Ohri Başpiskoposluğu ile Konstantinopolis Patrikliği arasındaki ilişkileri açıklar. • Ohri Başpiskoposluğu'nun lağvedilmesinin nedenlerini açıklar. • Ohri Başpiskoposluğu'nun lağvedilmesinin Makedonya tarihindeki önemini anlar.
Etkinlik Örnekleri • Öğrenciler dört gruba ayrılarak Osmanlı Devleti'nin siyasi ve idari sistemiyle ilgili farklı yönleri internetten araştırırlar. Birinci grup padişahın yönetimini, ikinci grup vezirleri ve Osmanlı yönetimindeki rollerini, üçüncü grup Osmanlı Devleti'nin idari bölünmesini, dördüncü grup ise Osmanlı ordusu ve yeniçeri ocağını araştırır. Gruplar bulgularını sunar ve ardından tartışma yoluyla Osmanlı Devleti'nin teokratik ve merkezîyetçi yapıya sahip iyi organize olmuş bir devlet olduğu sonucu çıkarılır. Bu etkinlik, araştırma becerilerinin, takım çalışmasının, eleştirel düşünmenin gelişimini ve Osmanlı Devleti'nin işleyişine dair derinlemesine kavrayışı teşvik eder. • Öğrenciler, Osmanlı yönetimine karşı Balkanlar ve Makedonya'daki direnişle ilgili görsel bir sunumu izler ve konuya dair ilgili bilgileri edinirler. Öğretmen tahtada karşılaştırmalı bir tablo çizer; sol tarafa "pasif direniş", sağ tarafa "aktif direniş" yazar. Her öğrenci, pasif ve aktif direniş biçimlerini tabloya doldurur. Ardından öğrenciler öğretmenle birlikte cevaplarının doğruluğunu kontrol eder ve gerekirse öğretmen direniş biçimlerini ek olarak açıklar. Bu etkinlik, eleştirel düşünme, karşılaştırmalı analiz ve aktif-pasif direniş biçimleri arasındaki benzerlikler ve farklar konusunda derinlemesine anlayış geliştirmeyi teşvik eder. • Öğrenciler beş gruba ayrılır. Birinci grup Gjergj Kastrioti (İskender Bey) hayatı ve faaliyetlerini araştırır. İkinci grup ayaklanmanın sebeplerini ve kapsadığı bölgeleri inceler. Üçüncü grup Leş ittifakının kurulması ve anlamını araştırır. Dördüncü grup İskender Bey'in ölümünden sonra ayaklanmanın bastırılmasını ve sonuçlarını inceler. Beşinci grup ise Osmanlı yönetimi altındaki Arnavutluk'taki yaşamı araştırır. Gruplar sunumlar hazırlar ve İskender Bey ayaklanması ile Osmanlı yönetiminin tam kurulumu dönemindeki önemli olayları vurgular. Bu etkinlik eleştirel düşünmeyi, araştırma ve takım çalışması becerilerini ve İskender Bey'in hayatının farklı yönlerini derinlemesine anlamayı teşvik eder. • Öğrenciler birkaç küçük gruba ayrılır. Her grup, Karpuzova Ayaklanması'yla ilgili "tarihsel kaynaklar" alır; bunlar tarihsel belgelerden kısa alıntılar, olay tasvirleri ve kişilerin ile yerlerin isimleridir. Görevleri bu bilgileri analiz edip ayaklanmanın hikayesini "yeniden inşa" etmektir. Gruplar şu anahtar soruları cevaplar: Karpuz kimdi ve rolü neydi? Ayaklanmanın nedenleri nelerdi? Hangi bölgeler kapsandı? Önemli olaylar nelerdir? Ayaklanma nasıl sonuçlandı ve sonuçları ne oldu? Görev tamamlandıktan sonra her grup bulgularını sunar; ardından farklı "yeniden inşalar" karşılaştırılır ve tarihçilerin sınırlı bilgilerle geçmiş olayları nasıl anladığı tartışılır. Bu etkinlik, öğrencilerin eleştirel düşünmesini, bilgi analizini ve iş birliğini teşvik ederken Makedonya tarihinin önemli bir olayını etkileşimli öğrenmelerini sağlar. • Öğrenciler gruplara ayrılır ve her grup Osmanlı Devleti'nde günlük yaşamın bir yönünü araştırır: yiyecek, giysi, gelenekler, aile. Amaç, tüm grupların birlikte büyük bir poster hazırlaması, üzerinde her yaşam yönünün internetten buldukları fotoğraflarla gösterilmesidir. Fotoğraflar basılır, kesilip poster üzerine uygun başlıklar altında yapıştırılır; resimlerde tüm toplumsal, sosyal ve cinsiyet kategorilerinden insanların olması sağlanır. Sonra her grup çalıştığı yaşam yönünü fotoğraflarla açıklar. Sonunda açık tartışmayla Osmanlı'da günlük yaşamın, kişilerin sosyal ve toplumsal statülerine göre çok farklı olduğu ortaya çıkarılır. Bu etkinlik, öğrencilerin araştırmasını, takım çalışmasını ve bilgilerini görsel ve bilgilendirici biçimde sunmalarını teşvik eder. • Öğrenciler iki gruba ayrılır ve hayali bir durumu canlandırma görevi alırlar: 1. Grup A, Osmanlı yönetimi altındaki bir Makedon köyünü ziyaret eden gezginlerdir ve köyü terk ettikten sonra "izlenimlerini" yazarlar. Yazıda köydeki tarımsal yaşam anlatılır ve kentsel yaşamla farklar vurgulanır. 2. Grup B, Dolyan Panayırı'nı yeni ziyaret eden gezginlerdir ve panayırda gördüklerini "izlenim" olarak yazarlar. Yazıda Balkanlar ve Makedonya tarihindeki en ünlü panayır anlatılır ve panayırpların	

önemi açıklanır. Bu etkinlik, eleştirel düşünme, yaratıcı yazma ve Osmanlı yönetimi altındaki Balkanlar'daki yaşamın farklı yönlerine derinlemesine anlama kazandırmayı teşvik eder.

- Öğrenciler gruplara ayrılır ve Osmanlı döneminden kalan kendi yakınlarındaki yapılar veya eserleri belirler. Sonra bu yapıları araştırır ve mümkünse ziyaret eder, fotoğraf ve bilgiler toplarlar. Toplanan bilgiler ve fotoğraflarla bu yapılar hakkında sunum hazırlar ve sınıfta sunarlar. Ardından öğretmenle birlikte Osmanlı döneminden kalan tarihî eserlerin Balkan halklarının ortak kültürel mirası olarak önemi tartışılır. Bu etkinlik, araştırma becerileri, takım çalışması, temel bilgilerin sentezi ve Osmanlı döneminden kalan tarihî eserlerin önemini derinlemesine anlama becerisini geliştirir.

- Öğretmen öğrencileri dört gruba ayırır ve araştırma görevi verir. Birinci grup, Ohri Başpiskoposluğu'nun Osmanlı yönetimiyle farklı dönemlerdeki ilişkisini araştırır. İkinci grup, Ohri Başpiskoposluğu'nun Avrupa hükümdarları ve Katolik Kilisesi ile ilişkisini inceler. Üçüncü grup, Ohri Başpiskoposluğu'nun İstanbul Patrikhanesi ile ilişkisini araştırır. Dördüncü grup ise Ohri Başpiskoposluğu'nun kaldırılma nedenlerini araştırır. Tüm gruplar sunumlar hazırlar ve araştırma sonuçlarını vurgular. Bu etkinlik, eleştirel düşünme, araştırma becerileri, takım çalışması ve Ohri Başpiskoposluğu'nun Osmanlı dönemindeki durumunun farklı yönlerini derinlemesine anlamayı teşvik eder.

- Öğretmen bir bilgi yarışması düzenler ve öğrencileri üç takıma (A, B, C) böler, takımların eşit olmasına dikkat eder. Yarışma kurallarını açıklar: 1. Her takım bir temsilci seçer ve sorulara o cevap verir. Diğer takım üyeleri cevabın oluşturulmasına katılır. Öğretmen, sunum formatında ve ilgili görsel veya çizimle desteklenmiş soruyu önce A takımına sorar. Doğru cevap için 1 puan verilir. 2. A takımı bilemez veya yanlış cevap verirse B takımı cevap verir, doğruysa 1 puan alır. Yanlışsa C takımı cevap verir. 3. İkinci soruda önce B, üçüncüde C takımı cevap verir ve liste böyle devam eder. Öğretmen tahtada puan kaydı için tablo çizer, cevapların doğruluğunu kontrol eder ve her takıma puanları yazar.

KAPSAYICILIK, CİNSİYET EŞİTLİĞİ/DUYARLILIK, KÜLTÜRLERARASILIK VE MÜFREDATLAR ARASI ENTEGRASYON

Öğretmen, ders boyunca tüm öğrencileri tüm etkinliklere dahil ederek kapsayıcılığı sağlar. Bunu yaparken, uygun metodolojik yaklaşımlar (bireyselleştirme, farklılaştırma, ekip çalışması, akran desteği) kullanarak her çocuğun bilişsel ve duygusal olarak katılımını sağlar. Engelli öğrencilerle çalışırken, bireysel bir eğitim planı (uyarlanmış öğrenme çıktıları ve değerlendirme standartları ile) uygular ve mümkün olduğunda diğer kişilerden (kişisel ve eğitim asistanları, eğitim arabulucuları, gönüllü öğretmenler ve kaynak merkezi olan okullardan profesyoneller) ek destek alır. Öğrenme güçlüklerini zamanında tespit edebilmek, öğrenme çıktılarına ulaşmaları için onları teşvik etmek ve desteklemek amacıyla, özellikle savunmasız gruplardaki tüm öğrencileri düzenli olarak izler.

Etkinlikleri uygularken öğretmen, erkek ve kız çocuklarına eşit davranır ve onlara cinsiyete dayalı kalıplaşmış roller yüklememeye özen gösterir. Çalışma grupları oluştururken cinsiyet dengesini sağlamaya çalışır. Ek öğretim materyalleri seçerken, cinsiyete ve etnik/kültürel açıdan duyarlı ve cinsiyet eşitliğini, yani kültürlerarasılığı teşvik eden çizimler ve örnekler kullanır.

Öğretmen, öğretimin planlanması ve uygulanmasında mümkün olduğunca konu/içerik/kavram entegrasyonunu kullanır. Entegrasyon, öğrencilerin öğrendikleri konulara diğer konuların bakış açılarını da dahil etmelerini ve farklı alanlardaki bilgileri tek bir bütün halinde birleştirmelerini sağlar.

ÖĞRENCİ BAŞARILARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin beklenen değerlendirme standartlarına ulaşmalarını sağlamak için öğretmen, öğretim ve öğrenme sırasında öğrencilerin faaliyetlerini sürekli olarak izler ve her öğrencinin ilerlemesi hakkında bilgi toplar. Etkinliklere katılımları için öğrenciler, etkinlik/görev uygulamasındaki başarı düzeylerini belirten ve iyileştirme için rehberlik sağlayan geri bildirimler alırlar (biçimlendirici değerlendirme). Bu amaçla öğretmen şunları izler ve değerlendirir:

- Öğretmen veya sınıf arkadaşları tarafından sorulan sorulara verilen sözlü yanıtlar,
- Veri toplama amaçlı araştırma faaliyetleri,
- Prodüksiyonlar (multimedya sunumları, posterler, broşürler ve diğer sunum türleri),
- Küçük gruplar halinde çalışmaya katkı
- Ödevler ve
- Sınav ve testlere verilen cevaplar.

Her konunun öğrenimi tamamlandığında, öğrenciye ulaşılan değerlendirme standartları için sayısal bir toplam notu verilir. Toplam not, bir bilgi testinde elde edilen sonuç ile çeşitli biçimlendirici değerlendirme teknikleriyle tespit edilen ilerleme notunun bir kombinasyonu olarak hesaplanır. Öğrenci, öğretim yılı boyunca ve sonunda sayısal notlar alır.

Müfredatın uygulanmasının başlangıcı	2025/2026 Eğitim Yılı
Kurum/program sağlayıcısı	Eğitimi Geliştirme Bürosu
İlköğretim Kanunu'nun ("Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Resmi Gazetesi" No. 161/19 ve 229/20) 30. maddesinin 3. fıkrası uyarınca Eğitim ve Bilim Bakanı, VII. Sınıf için <i>Tarih</i> dersinin müfredatını kabul etti.	No. 12-1900/4 29.1.2025 yılı Eğitim ve Bilim Bakanı, Prof. Dr. Vesna Yanevska,